

Eindrapportage kraaiachtigen project

provincie limburg

 Faunafonds

 IlTB
Anders Durven Doen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Aanleiding	2
3. Doelstelling en aanpak	3
4. Resultaten	5
4.1 Effectiviteit van verjagingsmiddelen	5
4.1.1 Toelichting ervaringen inzet valkenier	9
4.2 Gegevens gewasschades	10
4.2.1 Telefonische enquêtes deelnemers	10
4.2.2 Logboeken	11
4.3 Gegevens jagers	15
Overzicht afschotgegevens jagers per regio:	15
4.4 Taxaties (tussentijdse taxatie en eindtaxatie)	17
5. Communicatie	18
5.1 Praktijkbijeenkomst	18
5.2 Artikel nieuwe oogst (november 2012)	18
5.3 Artikel nieuwsbrief Arvalis (november 2012)	18
6. Conclusie	19
7. Algemene suggesties	21

1. Inleiding

In toenemende mate ondervinden agrariërs overlast door toedoen van kraaiachtigen. Het is belangrijk dat er oplossingen komen om het probleem van vogelschade te beperken. De uitwisseling van kennis zou mogelijk leiden tot de identificatie van meest perspectiefvolle maatregelen om de schade door kraaiachtigen terug te dringen.

Om die reden hebben wij (Arvalis) de Provincie Limburg, de Fauna Beheereenheid, de LLTB en het Faunafonds gevraagd om het praktijkonderzoek 'kraaiachtigen' uit te gaan voeren. De resultaten zullen in dit rapport besproken worden.

Er zijn diverse mensen in meer of minder intensieve mate betrokken bij de opzet en de uitvoering van het project. Alle betrokken partijen willen we hierbij bedanken voor hun positieve bijdrage.

Het onderzoek werd gefinancierd door de Provincie Limburg, de LLTB en het Faunafonds.

2. Aanleiding

Agrarische ondernemers in de sectoren vollegrondsgroenteteelt, fruitteelt, akkerbouw en melkveehouderij ondervinden jaarlijks gewasschade door verschillende soorten kraaiachtigen aan de oogst en teelt ondersteunende voorzieningen, zoals plastic boogkassen. In de melkveehouderij wordt overlast gemeld van kraaiachtigen die graskuilen en plastic balen stuk pikken. Specifiek gaat het om de zwarte kraai (*Corvus corone*), kauw (*Corvus Monedula*), roek (*Corvus frugilegus*) en ekster (*Pica pica*).

In Nederland en specifiek Limburg bestaan er weliswaar wettelijke mogelijkheden voor grondgebruikers en jachtaktehouders om gewasschades te beperken, maar een probleem is de effectiviteit van de zogenaamde verjagingsmaatregelen en de informatievoorziening hierover richting de individuele grondgebruikers. Dit ondanks de huidige inspanningen van de Faunabeheereenheid Limburg, Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB), provincie Limburg en het landelijke Faunafonds om de informatievoorziening goed te laten verlopen. Dezelfde problematiek speelt in andere provincies zoals Drenthe, Groningen en Gelderland. Dit project wordt echter alleen uitgevoerd in Limburg.

Er is een provinciale vrijstelling voor het verontrusten en verjagen van alle kraaiachtigen. Redelijk recent heeft het ministerie van LNV het gebruik van de zogenaamde vangkooien op basis van de landelijke vrijstelling verboden. De vangkooien voor de zwarte kraai en kauw zijn onder voorwaarden in Limburg nog wel mogelijk via provinciale ontheffingen. De provincie Limburg heeft begin 2010 een maximum verbonden aan het aantal vangkooien: 80 voor kraaien en 80 voor kauwen.

In 2002 waren de zwarte kraai en kauw door de invoering van de Flora- en Faunawet beschermd. In 2003 is het weer mogelijk geworden om zwarte kraaien en kauwen met

een geweer en vangkooien te bestrijden. Vanuit de landbouwsector in Limburg werd toentertijd gedacht dat deze mogelijkheden voor bestrijding in 2003 genoeg waren om gewasschades voldoende te kunnen voorkomen en beperken. De laatste jaren zijn er echter steeds meer klachten van boeren gekomen over gewasschades veroorzaakt door kraaiachtigen in Limburg. Dit is aanleiding om weer meer aandacht te hebben voor de schadeproblematiek veroorzaakt door kraaiachtigen.

Een bijkomende aanleiding voor een project op het gebied van kraaiachtigen is dat momenteel gewasschades door de soorten zwarte kraai en kauw niet worden vergoed, waardoor er na 2002 geen goede gegevens over schades meer staan geregistreerd. Voor de roek is er onder voorwaarden een ontheffing aan te vragen ter voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen. Het gebrek aan voldoende gegevens kan een probleem vormen indien de overheid het faunabeleid ten aanzien van deze soorten zou moeten en/of wensen te wijzigen.

3. Doelstelling en aanpak

Het project kraaiachtigen had als beoogd resultaat om:

1. Meer inzicht te krijgen in de effectiviteit van verjagingsmiddelen;
2. Via het Faunafonds gegevens te verzamelen over gewasschades door de zwarte kraai, kauw, roek en ekster;
3. Informatie te verspreiden over verjagingsmiddelen.

Hieronder is uiteengezet hoe we de doelen hebben trachten te bereiken.

1. Meer inzicht krijgen in de effectiviteit van verjagingsmiddelen

Gedurende een jaar zijn 7 verschillende middelen getest door 22 verschillende bedrijven, verdeeld over drie gebieden in Limburg. De bedrijven waren zoveel mogelijk geografisch geïsoleerd om te voorkomen dat de inzet van het ene middel invloed had op het andere. In elk gebied waren de volgende sectoren door minimaal één deelnemend bedrijf vertegenwoordigd: fruitteelt, vollegronds groenteteelt, akkerbouw en melkvee. Er zijn een zevental middelen in ieder gebied ingezet:

1. Verjaging met ondersteunende middelen (birdtape, eye balloon, scarey owl);
2. Vogelafweerpistolen;
3. Afwisseling van bovenstaande middelen;
4. Valken of haviken;
5. Inzet vangkooi;
6. Intensief afschot (minimaal driemaal per week);
7. Geen inzet van middelen en geen andere verjaging (om de effectiviteit van de inzet van de middelen te testen).

Alle middelen, behalve de 7^e zijn ingezet met regulier afschot ter ondersteuning van de verjaging. Bij bedrijven waar het 7^e middel werd ingezet, wordt de schade, in totaal tot

een maximum van € 5.000,00, vergoed. Dit ter compensatie van het feit dat ze opgetreden schade niet konden beperken.

In bijlage 1 staat een overzicht van de regio's, bedrijven, sectoren, betreffende gewassen en ingezette middelen.

De gegevens die verzameld zijn in het kader van de testen zijn, in combinatie met de ervaring en adviezen van de jacht en andere ervaringsexperts, gebruikt om inzicht te krijgen in de effectiviteit van de verjagingsmiddelen.

2. Gegevens verzamelen over gewasschades door de zwarte kraai, kauw, roek en ekster

Er zijn op verschillende manieren gegevens verzameld over gewasschades door de zwarte kraai en kauw, roek en ekster:

- De ingevulde logboeken door de deelnemers;
- Telefonische enquêtes afgenomen van de deelnemers;
- Historische telgegevens van de jagers en telgegevens van jagers gedurende de testperiode;
- Adviezen van andere ervaringsexperts zoals valkeniers en professionele vogelweerders. Er is ook informatie uitgewisseld met een vergelijkbaar project (vogelschade in het Betuws fruit) dat tegelijkertijd liep in Drenthe. Zeven fruittelers hebben daar onder leiding van projectleider Radboud Vorage (van AgriProject) een 2-jarig onderzoek uitgevoerd waarbij samen met leveranciers en fabrikanten van werings/verjaag apparatuur innovatieve technieken zijn uitgetest en verder zijn ontwikkeld.
- Onafhankelijke tussentijdse en eindtaxaties van de schade op de deelnemende percelen.

3. Informatie verspreiden over verjagingsmiddelen

Gedurende het project is veel aandacht besteed aan voorlichting en informatieverstoring. Er is frequent individueel contact geweest met de deelnemers (deelnemers zijn vijf keer telefonisch geënquêteerd). Daarnaast heeft de druk bezochte informatiebijeenkomst op 17 november 2012 bijgedragen aan informatie- en kennisuitwisseling.

4. Resultaten

4.1 Effectiviteit van verjagingsmiddelen

De ervaringen van deelnemers hebben uitgewezen dat het verjagen van kraaiachtigen niet eenvoudig blijkt te zijn. De dieren zijn zeer intelligent. Deelnemers geven aan dat de diverse afwerende middelen, afhankelijk van de plek waar ze worden ingezet, verschillende effecten hebben. Het merendeel van de deelnemers heeft tijdens en na de testperiode aangegeven dat kraaiachtigen zo slim zijn dat geen enkele verjaagmethode 100% effectief is.

Dat in acht nemend, wijzen de resultaten uit dat afschot door jagers en vangkooien als het meest effectief/positief worden ervaren. De inzet van knalpistolen en een valkenier is eveneens effectief, maar wordt door veel deelnemers als tijdrovend en duur ervaren.

Middelen die bij een aantal deelnemers wél werken, maar bij een aantal deelnemers niet goed werken zijn linten (werken volgens sommigen beter bij zangvogels), vlaggen (worden soms als te groot ervaren), de eye balloon en de scarey owl.

In elk geval is gebleken dat het rouleren van de middelen van groot belang is. Deelnemers geven echter aan dat het zeer tijdsintensief is om dit goed op te pakken. Het is vrijwel onmogelijk om de vogels permanent van de gewassen weg te houden.

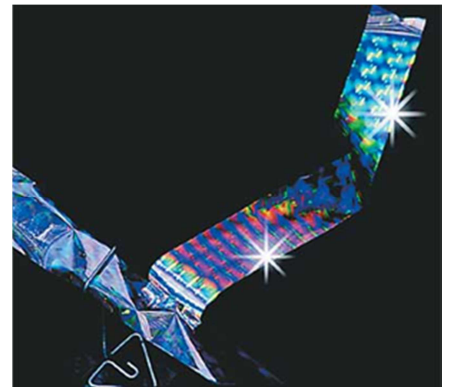
Hier beneden staat de effectiviteit per middel per middel, zoals ervaren door de individuele deelnemers, nader omschreven (zie bijlage 2.1 voor het complete overzicht van de ervaringen per deelnemer).

1. **Birdtape (linten)**

Scary Bird-Tape is een gemetalliseerde tape met een holografisch effect.

In de wind veroorzaakt de tape een ritselend geluid. De holografische print zorgt voor een schittering. De combinatie van geluid en schittering zouden het effect moeten hebben dat vogels het gebied mijden.

Birdtape heeft volgens vier deelnemers een positief effect, volgens twee andere deelnemers echter nauwelijks effect. Het middel blijkt in ieder geval goed te werken bij zangvogels. Kosten € 65,- voor 30 meter. Per hectare zijn ca. 10 rollen nodig (€ 650,-).

2. **Eye Balloon**

Het afschrikkeffect van de eye balloon is gebaseerd op heldere kleuren en een bijzonder ontwerp. De verschillende kleurvlakken simuleren dreigende ogen en een opengesperde bek van een roofvogel. De licht weerkaatsende stickers ter hoogte van de voorgetekende kleurvlakken versterken de afschrikking nog meer. De bewegende lintjes onderaan de ballon accentueren de dreiging van een levende roofvogel.

Met dit middel zijn wederom zeer verschillende ervaringen opgedaan. Op enkele percelen blijken de ballonnen zeer goed te werken, op andere percelen hebben de ballonnen nauwelijks effect gehad. Hoe dan ook is het belangrijk de ballonnen na een aantal dagen te verplaatsen. Het is lastig te beoordelen in hoeverre dit middel in zijn algemeenheid als effectief wordt gezien. Resultaten lijken te verschillen al naar gelang het gebied waar het middel wordt ingezet. De kosten bedragen € 17,- per 2 stuks. Doorgaans zijn 15 ballonnen per hectare noodzakelijk voor effectieve afweer (€ 127,50 per hectare).

3. **Scarey Owl**

De scarey owl is een vogelverschrikker in de vorm van een nagebootste uil. Drie deelnemers hebben positieve ervaringen met dit middel, twee deelnemers minder goede ervaringen. Ook hier kunnen moeilijk conclusies worden getrokken over de effectiviteit van dit middel. Een scarey owl kost € 29,- per stuk. Er dienen gemiddeld vier scarey owls per hectare te worden ingezet.

4. **Vogelafweerpistool**

Het vogelafweerpistool gebruikt 6 mm startpatronen om de 15 mm knalpatronen af te schieten. De knalpatronen verjagen vogels op grotere afstand (een vergunning van de politie is verplicht).

De inzet van dit middel is volgens vrijwel alle deelnemers effectief. De algemene conclusie van deelnemers is dat de verhouding inzet niet in relatie staat tot de effectiviteit ervan. De kosten bedragen € 98,- voor het pistool en € 17,50 voor 50 knalpatronen.

5. **Vlaggen**

Onder vlaggen wordt verstaan het opzetten, overeind houden van witte vlaggen en/of grote plasticzakken aan een stok minimaal 1 m boven de grond (minimaal twee vlaggen minimaal per ha).

Vlaggen worden door een tweetal deelnemers als minder effectief gezien omdat ze te groot zijn en weinig effect hebben. Drie andere deelnemers zijn echter wel positief over dit middel. De kosten bedragen € 15,- per vlag. Er zijn ca. vier vlaggen nodig per hectare (€ 60,-)

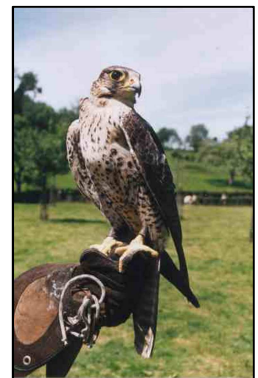
6. **Afwisseling middelen**

Het afwisselen van de diverse middelen is volgens vrijwel alle deelnemers effectief maar ook erg tijdsintensief. Ondanks de tijdsinspanning die gepaard gaat met afwisseling van middelen wordt dit –naast intensief afschot- gezien als de beste manier om kraaien te verjagen.

7. **Het inzetten van een valkenier**

Binnen dit project is de heer B. Deckx benaderd om bij een aantal deelnemers ervaringen op te doen met het verjagen van kraaien door het inzetten van een slechtvalk en/of havik op akkerbouwpercelen. Een valk kan tot ca. 60 ha bestrijken.

De ervaring van deelnemers is dat het inzetten van valken goed werkt maar in verhouding vrij kostbaar is (€40 per uur). Het inzetten van valken werkt overigens niet goed in boomgaarden. Zie de volgende paragraaf en bijlage vijf voor de bevindingen van de deelnemers en valkenier Bert Beckx.

8. **Vangkooi**

Drie ondernemers hebben in het kader van het kraaienproject een vangkooi ingezet. Twee ondernemers hebben goede ervaringen met het plaatsen van een vangkooi. Betreffende ondernemers hebben ten onrechte de indruk dat de gevangen kraaien wederom worden uitgezet en weer terug keren op de percelen.

De derde ondernemer die een vangkooi heeft ingezet tijdens het project ging ervan uit dat de ontheffing voor de vangkooi geregeld was. Dat bleek echter niet het geval. De groene brigade van de provincie heeft de kooi samen met de aanhangwagen waar hij op stond in beslag genomen. Helaas kon dit middel bij betreffende ondernemer niet meer worden ingezet gedurende het project.

Overigens zijn veel andere ondernemers die hebben deelgenomen in het project van mening dat het inzetten van een vangkooi één van de meest effectieve manieren is om schade te beperken. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat de inzet van een vangkooi arbeidsintensief is voor de jagers die deze inzetten (zie par. 4.3).

9. **Intensief afschot**

Jagers werken op lokaal niveau samen in een Wild Beheer Eenheid (WBE). Op provinciaal niveau werken jagers samen met de grondgebruikers, terreinbeheerders en land(goed)eigenaren in een Faunabeheereenheid. Op basis van landelijke vrijstellingen is intensief afschot toegestaan bij zwarte kraaien en kauwen. In Limburg zijn jagers binnen het project vanuit de drie verschillende regio's (Zuid-, Midden- en Noord-Limburg) betrokken om intensief afschot als middel in te zetten. Roeken mogen beperkt met ontheffing geschoten worden. Eksters mogen echter niet worden gedood.

Vrijwel alle deelnemers zien intensief afschot als een effectieve maatregel om kraaiachtigen af te weren. Desondanks geven zowel jagers als deelnemers aan dat het resultaat uiteindelijk te mager is in verhouding tot de arbeidsinspanningen die nodig zijn.

10. **Niets doen**

Niets doen betekent dat alles wat maar enigszins op een verjaagmethode lijkt, moet worden verwijderd. Twee deelnemers hebben binnen dit project geen middelen ingezet op hun maispercelen (Midden- en Noord-Limburg). Bij beide deelnemers is de schade ontstaan in de eerste twee rijen van het perceel waar geen middelen zijn ingezet. De schadebedragen liggen tussen de 30 en 80 euro per hectare. Er is –ondanks dat geen middelen zijn ingezet- relatief weinig schade vastgesteld op deze percelen. De verschillen in schadebedragen tussen de deelnemers die wel een middelen hebben ingezet en de deelnemers die geen middel hebben ingezet, zijn niet groot. De schadebedragen liggen iets hoger bij de deelnemers die geen middel hebben ingezet. Zij hebben echter ook geen kosten gemaakt voor de inzet van verjaagmiddelen. Experts, zoals jagers en de valkenier die tijdens het project zijn betrokken, zeggen dat naast de inzet van verjagingsmiddelen ook andere factoren een belangrijke rol spelen bij het al dan niet ontstaan van schade. Het kan bijvoorbeeld in sterke mate afhankelijk zijn van de plaats waar kolonies zich vestigen. Nader onderzoek zal nodig zijn om deze factoren te analyseren.

4.1.1 Toelichting ervaringen inzet valkenier

Ervaringen m.b.t. percelen gelegen in Heel (deelnemer Peter Leijsten)

Valkenier Bert Deckx heeft de percelen enkele dagen op verschillende tijdstippen geobserveerd. Hij schatte dat er ca. 35 kraaiachtigen in het gebied verbleven. In samenspraak met de jager van het gebied werd een afspraak gemaakt met betrekking tot de inzet van valken en haviken.

Vanaf 8 mei 2013, ten tijde van de opkomst van de mais, werden de valk en de havik ingezet. De tweede dag werd de eerste en tevens de laatste kraai geslagen. Het trauma dat hierdoor veroorzaakt werd sloeg toe bij de andere aanwezige vogels. Vanaf dat moment heeft Bert Deckx de roofvogels elke dag op verschillende tijdstippen (minimaal drie keer per dag) ingezet. Variërend in tijd van enkele minuten tot een uur.

De ochtenden en avonden zijn het beste tijdstip om met jachtvogels in actie te komen. In het gebied bevond zich ook een buizerd met jongen. Zodra een roofvogel het veld opkwam werd de buizerd zo fel dat deze de aanval inzette op de jachtvogels maar ook op de aanwezige kraaiachtigen.

Tot het groeistadium van het vijfde blad aan de stengel van de mais heeft Bert Deck druk gezet op de kraaiachtigen. Daarna is de inzet verminderd omdat de kraaien zich verplaatsten naar de gemaaide velden (met insecten, larven en andere voedselbronnen). Zowel deelnemer Peter Leijsten als valkenier Bert Deckx waren zeer tevreden over het resultaat.

Ervaringen m.b.t. percelen gelegen in Walem (deelnemer Frans Dullens)

Op de percelen van Frans Dullens in Walem is de mais veel later gezaaid. Hierdoor is de opkomst van het gewas pas na midden mei begonnen.

Valkenier Bert Decks heeft enkele dagen gepost om de omgeving te observeren. Zo'n honderdtal vogels bevonden zich in de buurt van de percelen. Vlakbij het perceel bevond zich een nest van kraaien. Wanneer een jachtvogel over het veld vloog veroorzaakte dat veel onrust rondom het nest.

Het was een voordeel dat dit perceel op een plateau gelegen was. Hierdoor waren de jachtvogels zeer goed zichtbaar als ze de lucht in gingen. In dit gebied heeft Bert Decks regelmatig de kuilvoer opslag gecontroleerd. Hier was echter vrij weinig aan de hand omdat kraaiachtigen in deze periode (mei, juni) vaker kiezen voor een andere voedselbron.

4.2 Gegevens gewasschades

4.2.1 Telefonische enquêtes deelnemers

Om de verschillende dimensies van het kraaiachtigen probleem beter in beeld te brengen, zijn voorafgaand aan de praktijkbijeenkomst drie telefonische enquêtes gehouden onder alle deelnemers. Onderstaand zijn de meest belangrijke uitkomsten van deze enquête (zie bijlage 3) samengevat.

Het merendeel van alle geïnterviewde bedrijven ondervinden jaarlijks schade door kraaiachtigen. De verschillende verjaagmiddelen lijken in eerste instantie effectief, echter het effect is telkens van te korte duur. Zodra de kraaiachtigen in de ochtend, middag of avond uit zicht lijken te zijn verdwenen, keren ze weer terug en tasten ze de gewassen aan. Willen verjaagmiddelen effectief zijn, dan is continue aandacht en veel afwisseling noodzakelijk. Deelnemers realiseren zich dat ze zelf verantwoordelijk zijn om de schade zoveel mogelijk te beperken (zie artikel 2 van de Flora en Faunawet). Zij geven echter aan dat dit voor een agrariër bijna een onmogelijke taak is omdat zij tenslotte ook nog hun bedrijf moeten runnen. Bij verschillende deelnemers zitten de emoties hoog. Schadevergoedingen bieden in hun beleving geen (of slechts zeer beperkt) soelaas. De uitgekeerde bedragen wegen niet op tegen de investeringen die ze jaarlijks plegen voor de aanschaf van verjaagmiddelen. Daarnaast hebben veel deelnemers onbegrip voor het feit dat slechts de schade aan de te velde staande gewassen door het Faunafonds worden vergoed. De opgeslagen of geoogste gewassen en teelt technische hulpmiddelen (bijvoorbeeld vliesdoek, afdekfolie en aspergeplastic) komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Uit de ervaringsverhalen van de op de praktijkbijeenkomst aanwezige deelnemers kwam de ernst van de problematiek wederom goed uit de verf. Niet alleen is schade door kraaiachtigen aan gewassen voor een behoorlijk aantal telers een economische schadepost, het is vooral ook een grote bron van stress omdat slechts met grote inspanning de schade een klein beetje kan worden beperkt. Een aantal telers ligt er letterlijk wakker van.

Naast het bespreken van de problematiek zijn een groot aantal oplossingsrichtingen verkend (ook werende middelen die we niet binnen dit project onderzocht hebben). Daarmee hebben alle geïnteresseerden hun voordeel gedaan. Het netwerk dat met deze bijeenkomst is ontstaan, is van grote waarde voor de aanpak van de problematiek. In het algemeen waren de ondernemers van mening dat schadevergoeding wel nodig is maar geen structurele oplossing biedt voor het kraaiachtigenprobleem.

Ten slotte kwam tijdens de bijeenkomst naar voren dat het niet alleen kraaiachtigen zijn die problemen veroorzaken. Vaak blijken ook andere vogelsoorten (mezen, spreeuwen en andere zangvogels) verantwoordelijk voor de schade. Door de aanwezige boeren werden jaarlijkse schadebedragen tussen de twee en vijfduizend euro benoemd.

Voor een compleet overzicht van de ervaringen met de verschillende verjagingsmiddelen wordt verwezen naar bijlage 3.2.

4.2.2 Logboeken

De 22 deelnemers hebben gedurende het project een logboek bijgehouden. Zij hebben het aantal kraaiachtigen geregistreerd in het logboek gedurende de gehele projectperiode. Hier beneden staat het aantal geregistreeerde kraaiachtigen per deelnemer weergegeven. Het complete overzicht van alle logboeken is te vinden in bijlage 3.2.

	Deelnemers	Telling Kraaien	Telling Roeken	Telling Ekster	Telling Kauw	Evaluatie
1.	Otto Kersten	50 Kraaien	12 Roeken	21 Eksters	Geen Kauwen	Otto Kersten heeft birdtape ingezet als middel. Hij heeft het afgelopen jaar minder schade gehad in vergelijking met voorgaande jaren.
2.	Martin Tielen	40 Kraaien	16 Roeken	8 Eksters	3 Kauwen	Martin Tielen heeft een 1 ^e vangkooi ingezet. Hij heeft het afgelopen jaar veel overlast gehad in de vroege appels. Hij vindt tevens dat de WBE te weinig actie onderneemt.
3.	Grad van Enkevort	63 Kraaien	8 Roeken	25 Eksters	7 Kauwen	Grad van Enkevort heeft gebruik gemaakt van het vogelafweer pistool. Hij geeft aan dat dit middel effectief is als men tevens ook andere afweermiddelen gebruikt om te rouleren.
4.	Peter Leijsten	79 Kraaien	24 Roeken	31 Eksters	Geen Kauwen	Bij Peter Leijsten zijn valken en haviken ingezet. Dit middel was volgens ondernemer een effectief middel. Het kost hem echter een hoop tijd en geld om dit als middel toe te passen.

5.	René Pouwels	119 Kraaien	19 Roeken	14 Eksters	6 Kauwen	René Pouwels heeft van verschillende middelen gebruik gemaakt, tevens van intensief afschot. Het afschot heeft volgens deze ondernemer het beste effect getoond op zijn percelen.
6.	Erik Baeten	151 Kraaien	13 Roeken	29 Eksters	11 Kauwen	Erik Baeten heeft gebruik gemaakt van intensief afschot. Dit was erg effectief, echter op de naast gelegen percelen bleven kraaiachtigen opduiken.
7.	Har Wilms	165 Kraaien	26 Roeken	21 Eksters	6 Kauwen	Har Wilms heeft gebruik gemaakt van intensief afschot. Ook hij ervaart dit als erg effectief. Hij merkt hierbij op dat intensief druk houden belangrijk is bij de bestrijding.
8.	Ger Raedts	82 Kraaien	23 Roeken	19 Eksters	14 Kauwen	Ger Raedts heeft geen middelen ingezet en geeft aan dat er minimale schade is ontstaan in de mais op zijn percelen.
9.	Guillaume van Herten	68 Kraaien	7 Roeken	17 Ekster	Geen Kauwen	Guillaume van Herten heeft verschillende middelen gebruikt behalve intensief afschot. De roulatie was erg belangrijk. Dieren hebben de middelen snel 'door' en reageren er vervolgens niet meer op.
10.	Jos Hermans	88 Kraaien	17 Roeken	31 Eksters	16 Kauwen	Jos Hermans heeft een 2 ^e vangkooi ingezet maar deze is in beslag genomen door de provincie. Hierna heeft hij gebruik gemaakt van een vogel afweerpistool en

						intensief afschot. De combinatie van beide middelen was een goede manier om de dieren af te schrikken en te verjagen.
11.	John Stemkens	270 kraaien	26 Roeken	36 Eksters	24 Kauwen	John Stemkens heeft gebruik gemaakt van een vogel afweerpistool en was hier tevreden over.
12.	Frans Schrijnewerkers	139 Kraaien	7 Roeken	27 Ekster	14 Kauwen	Bij Frans Schrijnewerkers zijn valken en haviken ingezet. Dit middel was volgens ondernemer een effectief middel. Het kost hem echter een hoop tijd en geld om dit als middel toe te passen.
13.	John Beeren	161 Kraaien	18 Roeken	27 Eksters	21 Kauwen	John Beeren heeft ook gebruik gemaakt van intensief afschot. Hij gaf aan dat dit de meest effectieve manier was om kraaiachtigen te verjagen op de percelen.
14.	Paul Pakbier	89 kraaien	34 roeken	12 eksters	14 kauwen	Paul Packbier heeft gebruik gemaakt van intensief afschot.
15.	Kees van Oers	289 Kraaien	37 Roeken	24 Eksters	36 Kauwen	Kees van Oers heeft gebruikt gemaakt van Scary Owl en een ballon. Deze middelen hebben zeker effect gehad, echter niet voor een zeer lange duur.
16.	Twan Linssen	103 Kraaien	12 Roeken	21 Eksters	10 Kauwen	Twan Linssen heeft geen middelen gebruikt en geeft aan dat de meeste kraaiachtigen zich bevonden in de buurt van het huis.
17.	Wim Notermans	183 Kraaien	23 Roeken	39 Eksters	18 Kauwen	Bij Wim Notermans heeft het vogel afweerpistool in het begin goed werk verricht. Dit is echter van korte duur geweest, na enige tijd hebben kraaien

						e.e.a. in de gaten.
18.	Raymond Niesten	109 Kraaien	27 Roeken	12 Eksters	9 Kauwen	Raymond Niesten heeft gebruik gemaakt van de vangkooi. Dit middel heeft een goed effect gehad op de schrikreactie van de kraaiachtigen (echter ook niet voor een lange duur).
19.	Jean en Mark Schneiders	161 Kraaien	12 Roeken	23 Eksters	17 Kauwen	Bij fam. Schneiders zijn verschillende middelen gebruikt om te rouleren. Als de dieren te lang een middel zien raken ze gewend aan het geluid of het licht.
20.	Jan Spierts	149 Kraaien	27 Roeken	31 Ekster	7 Kauwen	Jan Spierts heeft de Scary Owl en Balloon gehad om te testen. Kraaiachtigen schrikken het meest van deze middelen als het iets harder waait. Waarschijnlijk omdat de balloon dan een ongecontroleerde beweging maakt.
21.	Frans Dullens	74 Kraaien	37 Roeken	21 Ekster	10 Kauwen	Op de percelen van Frans Dullens zijn valken en haviken ingezet. De percelen waren gelegen op een plateau. Het inzetten van de roofvogels was effectief maar tegelijkertijd kostbaar en intensief. Daarnaast is op zijn percelen intensief afschot als middel ingezet. Hij is van mening dat afschot één van de weinige oplossingen is.
22.	Guus Huynen	40 Kraaien	38 Roeken	15 Ekster	3 Kauwen	Bij Guus Huynen heeft het inzetten van de balloon en scarey owl goed gewerkt. Volgens hem waren de dieren echter slim en hadden ze snel door wat aan de hand was.

Tijdsinzet schadepreventie

Gem. uren per jaar	Uren per hectare per gewas
Akkerbouw	32
Vollegrondsgroente teelt	83
Fruitteelt	114

Middel	Gemiddelde tijdsbesteding per week
Ondersteunende middelen (bird tape, eye balloon, scarey owl)	45 minuten
Vogelafweerpistool	2 uur
Intensief afschot/vangkooi	6 uur

4.3 Gegevens jagers

Overzicht afschotgegevens jagers per regio:

	Totaal:	Vangkooi:
Noord-Limburg	405	135
Midden-Limburg	314	62
Zuid-Limburg	207	40

Overzicht cijfers afschot bij projectdeelnemers

Naam Jager	Omgeving	Naam deelnemer	Aantal afschot	Vangkooi
Ben Theelen	Midden Limburg	Jos Hermans John Beeren	168 146	62
Loek Steinbusch	Zuid-Limburg	Paul Pakbier	56	
Hub Knoren	Zuid-Limburg	Paul Pakbier	86	
Frank Vaessen	Maastricht	Raymond Niesten	65	40
Piet Vullings	Noord Limburg	Har Wilms Erik Baeten Martien Tielen	246 124 35	135

Telgegevens WBE (Bron: FBE Limburg)

Heel Limburg	2009	2010	2011	2012
Kauw	15743	13203	13426	13268
Zwarte Kraai	18736	16970	17342	16429
Roek	3357	3237	3023	2498
Kolonie	59	186	37	37
Geschat in kolonies		3345	2963	2548

Jagers hebben geconcludeerd dat op plaatsen waar zich een aantal nesten in buurt van een perceel begeven, beduidend meer overlast is dan op andere plekken. Op de plekken waar intensief afschot heeft plaatsgevonden ondervinden jagers duidelijk minder overlast van kraaiachtigen. Alle jagers geven aan dat de meeste kraaien van de percelen weg blijven wanneer intensief afschot plaats vindt (ze schrikken al van de knal van een geweer). Het is een intensieve manier, maar volgens hen tot dusver wel de beste methode om kraaien te verjagen.

4.4 Taxaties (tussentijdse taxatie en eindtaxatie)

Naam	Middel	Gewas	Getaxeerde schade gewas	Getaxeerde schade voerkuil	Aantal ha (of balen)	Gem. schade per ha
Noord-Limburg						
Kersten	Birdtape	Appels	€603,-		10	€60,30,-
Tielen	Vangkooi	Appels	€841,-		6.0	€140,16
van Enckevort	Vogelafweerpistool	Peren	€1.024,-		2.0	€512,-
Leijsten	Vlaggen	Prei	€0,00		4.16	€0,00
Pouwels	Afwisseling	Bloemkool	€4.075,80		3.51	€1.161,19
Baeten	Intensief afschot	Zomergerst	€354,-		1.0	€354,-
Wilms	Intensief afschot	Vollegronds groenteteelt		€220,- (4 balen) €429.98 (28.80 m3)	56 balen (960 m3 kuil maïs)	
Raedts	Geen middel	Snijmaïs	€492,-		5.8	€84,82
Midden-Limburg						
van Herten	Afwisseling	Peren	€2.898,-		2.85	€1016,8
Hermans	Vangkooi	Appels	€3.190,05		16	€199,30
Stemkens	Vogelafweerpistool	Chinese kool	€0,00		0,75	€0,00
Schrijnwerkers	Valken/haviken	Snijmaïs	€300,30		8.69	€34.55,-
B.Agricultuur	Intensief afschot	Wintertarwe	€511,-		5.7	€89,60
van Oers	Eye balloon	Vollegronds groenteteelt		€593,- (39.75 m3)	1325 m3 kuil maïs	
Linssen	Geen middel	Snijmaïs	€323,-		7.10	€45,49-
Zuid-Limburg						
Notermans	Vogelafweerpistool	Peren	€760,90		12.88	€59,07
Niesten	Vangkooi	Asperges	€2.855,26	€1.645,16	0,85	€1935,48
Sneiders	Afwisseling	Wintertarwe	€0,00		12.05	€0,00
Pakbier	Intensief afschot	Appels	€0,00		5.10	€0,00
Spierts	Eye balloon	Wintertarwe	€316,25		4,5	€70,27
Huynen	Afwisseling	Kuilgras		€0,00	210 balen	€0,00

Voor een uitgebreide toelichting (waaronder toelichting getaxeerde soort) wordt verwezen naar het taxatierapport in de bijlage. Taxateur Wil Reinders geeft aan dat bedrijven (met name de vollegronds groenteteelt) steeds grotere percelen in grondbezit hebben. Hierdoor worden bedrijven kwetsbaarder voor vogelschade (in vergelijking met meerdere kleine percelen op verschillende plekken). Daarnaast geeft hij aan dat teelten

op een vaste plek met een vaste teelt (bijvoorbeeld fruitteelt) ook erg kwetsbaar zijn. Op deze percelen is het extra van belang om veel aandacht aan preventie te besteden.

Ten slotte geeft Wil Reinders aan dat hij verbetermogelijkheden ziet in de samenwerking tussen deelnemers en jagers, met name bij de eerste verschijnselen van schade aan de gewassen. In plaats van één jager te koppelen aan één deelnemer beveelt hij aan meerdere jagers in te zetten bij één deelnemer op het moment dat de eerste tekens van schade zich voordoen.

5. Communicatie

5.1 Praktijkbijeenkomst

Vanuit het project is op 17 november 2012 een praktijkbijeenkomst georganiseerd om ervaringen te delen en maatregelen te identificeren die perspectief bieden voor de beheersing van het probleem. Een groot aantal deelnemers (agrariërs) van het project, vertegenwoordigers van de LLTB, de FBE Limburg en een fabrikant van vogelwerende middelen waren hierbij aanwezig.

Claire Souren gaf allereerst een korte inleiding over het project en een evaluatie van de tussentijds behaalde resultaten. In kort bestek gaf Alfred Melissen van de FBE Limburg uitleg over thema's als faunabeheer en wetgeving, schadepreventie en het melden van schades. Daarna heeft Radboud Vorage de ervaringen die zijn opgedaan met afweermethoden in de Betuwe toegelicht. Ten slotte heeft fabrikant René Bos een toelichting gegeven over de verschillende vogelwerende middelen. Zie bijlage 7.1 voor het uitgebreide verslag van de bijeenkomst.

5.2 Artikel nieuwe oogst (november 2012)

Op 17 november 2012 is een artikel in de nieuwe oogst verschenen naar aanleiding van de praktijkbijeenkomst op 7 november 2012 (zie bijlage 7.2).

5.3 Artikel nieuwsbrief Arvalis (november 2012)

In de nieuwsbrief van november 2012 is een artikel gepubliceerd over de tussentijdse resultaten binnen het kraaiachtigen project (zie bijlage 7.3).

6. Conclusie

Met een groep van 22 agrariërs in Limburg is dit jaar de effectiviteit van een aantal verjagingsmiddelen getest. Ook zijn schadetaxaties door een onafhankelijk bureau uitgevoerd en zijn de ervaringen van de wildbeheereenheden gerapporteerd. Hierdoor is inzicht verkregen in de omvang van de schade en de arbeidstijd en kosten.

De verjagingsmiddelen zijn getest in de akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, fruitteelt en melkveehouderij.

De ervaringen van deelnemers hebben uitgewezen dat het verjagen van kraaiachtigen niet eenvoudig blijkt te zijn. De dieren zijn zeer intelligent. De ervaring bij deelnemers leert dat de diverse afwerende middelen, afhankelijk van de plek waar ze worden ingezet, verschillende effecten hebben.

Dat in acht nemend, wijzen de resultaten uit dat afschot door jagers en vangkooien als het meest effectief/positief worden ervaren. De inzet van knalpistolen en een valkenier is ook effectief, maar wordt door veel deelnemers als tijdrovend en duur ervaren.

Middelen die bij een aantal deelnemers wél werken, maar bij een aantal deelnemers niet goed werken zijn linten (werken volgens sommigen beter bij zangvogels), vlaggen (worden soms als te groot ervaren), de eye balloon en de scarey owl.

In elk geval is gebleken dat het rouleren van de middelen van groot belang is. Deelnemers geven echter aan dat het zeer tijdsintensief is om dit goed op te pakken. Ze beseffen dat schadebeperking onderdeel is van de bedrijfsvoering, maar geven aan dat ze buitenproportioneel veel tijd aan preventie zouden moeten besteden als ze de vogels van de percelen willen houden.

Met betrekking tot de omvang van de schade geven de meeste deelnemers aan dat er weliswaar sprake is van schade aan gewassen, maar dat deze over het algemeen minder is dan voorgaande jaren. De verschillen in schadebedragen tussen de deelnemers die wel verjagingsmiddelen hebben ingezet en de overige twee deelnemers die geen middelen hebben ingezet, zijn niet groot. De schadebedragen liggen iets hoger bij de twee deelnemers die geen middel hebben ingezet. Experts, zoals de diverse jagers en de valkenier die tijdens het project zijn betrokken, geven aan dat naast de inzet van verjagingsmiddelen ook andere factoren een belangrijke rol spelen bij het al dan niet ontstaan van schade. Het kan bijvoorbeeld in sterke mate afhankelijk zijn van de plaats waar kolonies zich vestigen. Nader onderzoek zal nodig zijn om deze factoren te analyseren.

Uit een taxatie onder 21 deelnemers bleek dat de gemiddelde schade aan gewassen uitkomt op € 475,- per hectare. Bij drie deelnemers is de schade aan voerkuilen berekend. De gemiddelde schade komt daar uit op € 962,66.

Naast de financiële schade leidt het hele probleem van vogelvraat door kraaiachtigen bij veel ondernemers tot grote frustraties vanwege het vele werk dat ze aan vogelwering besteden. Samenwerking met anderen lijkt voor ondernemers essentieel te zijn om de schade te beperken. Meer samenwerking tussen verschillende partijen is ook belangrijk om bestaande kennis te verspreiden en toe te passen.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Claire Souren van Arvalis (tel. 06-20522634).

7. Algemene suggesties

De verschillende materialen zijn nu op relatief kleine schaal uitgetoetst. Er is behoefte aan een vervolg in de zin van een praktijkpilot om duidelijk te krijgen welke innovaties werken en hoe maatregelen het beste gecombineerd kunnen worden.

De meest kansrijke oplossing lijkt op korte termijn besloten te liggen in de optimalisatie van verjagingstrategieën. Hierbij moet met name worden gedacht aan een verbetering van de logistieke randvoorwaarden voor verjaging en een betere ondersteuning van de agrariërs in een bepaalde periode van het jaar. De LLTB wil bekijken of het mogelijk is om voor de ondernemers die het treft collectief iets te regelen. Bijvoorbeeld door het inzetten van bedrijven die zich al met soortgelijke problematiek bezig houden.

Tijdens een brainstorm (LLTB, Faunabeheereenheid, Arvalis) werd bijvoorbeeld de mogelijkheid geopperd om een groep te vormen van telers met akkerbouwgewassen, tuinbouwgewassen en fruittelers die in het verleden veel schade hebben ervaren door kraaiachtigen. Vervolgens was het voorstel om 1 of 2 bijeenkomsten te organiseren om gezamenlijk te komen tot praktische aanpak voor 2013. De bedrijven die gespecialiseerd zijn in vogelafweersystemen kunnen daar hun voorstel presenteren.

Ten slotte geeft Wil Reinders aan dat hij verbetermogelijkheden ziet in de samenwerking tussen deelnemers en jagers, met name bij de eerste verschijnselen van schade aan de gewassen. In plaats van één jager te koppelen aan één deelnemer is het volgens hem effectiever om meerdere jagers vanuit de regio in te zetten bij één deelnemer op het moment dat de eerste tekens van schade zich voordoen. Het is voor een individuele jager vaak niet mogelijk om meerdere malen per dag naar de percelen toe te gaan. Door beter samen te werken en meerdere jagers te koppelen aan één deelnemer (met name de deelnemers met kwetsbare percelen) kan volgens hem de schade aan de gewassen nog meer worden beperkt. Bij deze oplossingsrichting is de uitdaging erin gelegen na te gaan onder welke voorwaarden jagers hieraan mee willen werken.

Bijlage eindrapportage kraaiachtigen project

provincie limburg

Fauna**fonds**

 IlTB
Anders Durven Doen

Inhoudsopgave

Bijlage 1 Overzicht deelnemers en inzet middelen	3
Bijlage 2 Draaiboek	3
2.1 Overzicht effectiviteit middel per deelnemer	4
Bijlage 3 Ervaringen van de deelnemers	5
3.1 Enquêtes van de deelnemers	5
3.2 Logboeken	7
3.2.1 Logboek van Herten	7
3.2.2 Logboek Baeten	5
3.2.3 Logboek Huynen	7
3.2.4 Logboek Kersten	8
3.2.5 Logboek Sneiders	9
3.2.6 Logboek Pouwels	10
3.2.7 Logboek Linssen	12
3.2.8 Logboek Hermans	14
3.2.9 Logboek Schrijnewerkers	15
3.2.10 Logboek: Spierts	17
3.2.11 Logboek Notermans	18
3.2.12 Logboek Thielen	20
3.2.13 Logboek van Oers	22
3.2.14 Logboek Pakbier	24
3.2.15 Logboek Wilms	26
3.2.16 Logboek: Leijsten	28
3.2.17 Logboek: Enckevort	30
3.2.18 Logboek : Dullens	32
3.2.19 Logboek : Niesten	34
3.2.20 Logboek: Beeren	36
3.2.21 Logboek: Stemkens	39
3.2.22 Logboek: Raedts	41
Bijlage 4 Gegevens tellingen WBE's	43
4.1 Historische analyse	43
Bijlage 5 Beschadigde oppervlakte door kraaiachtigen in Limburg	49
Bijlage 6 Communicatie	50
6.1 Verslag praktijkbijeenkomst	50
6.2 Artikelen	52
Bijlage 7 foto's van wildschade	52

Bijlage 1 Overzicht deelnemers en inzet middelen

Naam	Woonplaats	Middel	Periode
Otto Kersten	Kronenberg	Verjagingsmiddel	begin augustus tot half oktober
Martien Tielen	Sevenum	inzet van een vangkooi	begin mei tot half september
J. van Enkevort	Sevenum	inzet van een vogelafweerpistool	eind juli tot eind september
Peter Leijsten	Kronenberg	inzet van valken/havikken	half juni tot eind juli
Pouwels Fresh Food BV	Kronenberg	afwisseling van verjagingsmiddelen	eind april tot eind juni
Erik Baeten	Sevenum	intensief afschot	februari en maart
Har Wilms	Evertsoord	intensief afschot	zomer
Ger Raedts	Evertsoord	geen middel en geen afschot	eind april tot september
Guillaume van Herten	Grathem	afwisseling van verjagingsmiddelen	half mei tot eind augustus
Jos Hermans	Lerop	inzet van een vangkooi	voorjaar in principe
John Stemkens	Neer	vogelafweerpistool	begin juli tot eind september
Frans Schrijnwerkers	Horn	inzet van valken/havikken	half april tot eind mei
Beeren Agricultuur	Neer	intensief afschot	begin oktober tot december
Kees van Oers	Heythuysen	Scary Owl	begin juli tot eind augustus
Twan Linssen	Beegden	geen middel en geen afschot	eind april tot september
Wim Notermans	Noorbeek	vogelafweerpistool	eind juli tot eind september
Raymond Niesten	Maastricht	inzet van een vangkooi	half april tot eind juni
Jean en Mark Schneide	Voerendaal	afwisseling van verjagingsmiddelen	begin oktober tot december
Paul Pakbier	Übachsberg	intensief afschot	hele jaar
Jan Spierts	Valkenburg aan de Ge	Verjagingsmiddel	oktober tot eind december
Frans Dullens	Walem	inzet van valken/havikken	eind april tot eind mei
Guus Huynen	Heerlen	afwisseling van verjagingsmiddelen	juli en augustus

Geel = voerkuil

Rood = geen middel

Bijlage 2 Draaiboek

Naam	middel	gewas
Noord-Limburg		
Kersten	birdtape	fruitteelt
Tielen	vangkooi	fruitteelt
van Enkevort	vogelafweerpistool	fruitteelt
Leijsten	vlaggen	vollegronds groenteteelt
Pouwels	afwisseling	vollegronds groenteteelt
Baeten	intensief afschot	akkerbouw
Wilms	intensief afschot	vollegronds groenteteelt
Raedts	geen middel	akkerbouw
Midden-Limburg		
van Herten	afwisseling	fruitteelt
Hermans	vangkooi	fruitteelt
Stemkens	vogelafweerpistool	vollegronds groenteteelt
Schrijnwerkers	valken/haviken	akkerbouw
B.Agricultuur	intensief afschot	
van Oers	balloon	vollegronds groenteteelt
Linssen	geen middel	akkerbouw
Zuid-Limburg		
Notermans	vogelafweerpistool	fruitteelt
Niesten	vangkooi	vollegronds groenteteelt
Schneiders	afwisseling	wintertarwe
Pakbier	intensief afschot	fruitteelt
Spierts	scary Owl	wintertarwe
Dullens	valken/haviken	vollegronds groenteteelt
Huynen	Afwisseling	vollegronds groenteteelt

2.1 Overzicht effectiviteit middel per deelnemer

P (positief) N (negatief)

Deelnemers	Afweerpistool	Vlaggen	Linten	Scary Owl	Valken/haviken	Vangkooi	Afschot	Eye balloon
Otto Kersten								
Martin Thielen						P		
Grad van Enckevort	P							
Peter Leijsten					P			
Pouwels fresh food	P	N	P					
Erik Baeten							P	
Har Wilms							P	
Ger Raedts								
Guillaume van Herten	P	P	N	P				
Jos Hermans						P		
John Stemkens	P							
Frans Schrijnewerkers					P			
Beeren Agricultuur							P	
Kees van Oers				P				N
Twan Linssen								
Wim Notermans	P							
Raymond Niesten			P	N		P		
Jean en Mark Schneiders	N	P	N	P				
Paul Pakbier							P	
Jan Spierts	P/N	N	P					
Frans Dullens					P			
Guus Huynen		P	P	N				P

Bijlage 3 Ervaringen van de deelnemers

3.1 Enquêtes van de deelnemer

Ondernemers zijn gedurende de periode het project drie keer telefonisch geënuquêteerd. Naast ondervraging over de effectiviteit van de verjaagmiddelen zijn nog een aantal andere vragen gesteld:

- Welke middelen vond u het meest geschikt?;
- Welk middel vond u niet geschikt voor roulatie en waarom?;
- Hebt u gerouleerd met wild werende middelen?;
- Is er ondanks deelname aan het roulatieplan toch wildschade opgetreden?;
- Wat was de omvang van de overlast en de schadebedragen in overige jaren (2010 en 2011)?;
- Heeft de inzet van het middel de wildschade kunnen voorkomen/beperken?;
- Merkt u dat groepen kraaien na afschot langer van de percelen wegblijven?;
- Welk wild afwerend middel werkt het beste tegen wildschade op uw bedrijf? In welk gewas?;
- Overige opmerkingen voor de toekomst.

Onderstaand vindt u een verslag van de enquête.

De middelen die de deelnemers het meest geschikt vonden zijn:

1. Linten
2. Intensief afschot
3. Combinatie afschot en vangkooien
4. Vogelpistool helpt goed in combinatie met een ander middelen
5. Haviken en valken
6. Eye balloon
7. Rouleren van diverse middelen
8. Vlaggen over voerkuilen (schadepreventie voerkuilen)

Gemiddelde omvang van de schade volgens deelnemers:

1. Behoorlijke schade van circa 2000 euro en 10.000 euro in totaal (4 ondernemers)
2. Ieder jaar schade gehad echter dit jaar minder dan de voorgaande jaren (3 ondernemers)
3. Afgelopen jaar ongeveer voor circa 1000-1500 euro schade gehad (2 deelnemers);
4. Schade maar exacte bedrag is niet bekend (1 ondernemer)
5. Geen schade (2 ondernemers)

Heeft de inzet van de middelen schade kunnen voorkomen?

1. Afgelopen jaar is veel schade ontstaan door zangvogels. Deze krijgen meer aanbod van voedsel waaronder vlierbessen
2. De middelen hebben de schade beperkt kunnen houden
3. Geen vergelijkingsmateriaal om te kunnen bekijken of minder schade is ontstaan door de inzet van de wild werende middelen
4. De inzet van de middelen heeft geen effect gehad omdat er afgelopen jaar bijna geen voedsel te vinden was voor kraaiachtigen
5. De inzet van de middelen heeft wel voor een beperking gezorgd maar nog niet
6. Er waren dit jaar minder kraaien. Het is hierdoor niet duidelijk of de wild werende middelen wel hebben gewerkt

Blijven de kraaien langer weg na een afschot?

1. Na afschot komen kraaien terug naar het betreffende perceel. De dieren raken gewend aan het geluid
2. Het is een gevoelskwestie voor de dieren, ze schrikken en vliegen meteen weg
3. Als de jager over gaat tot afschot blijven kraaien lange tijd weg. Bij verjaging met het afweerpistool komen ze relatief sneller terug

Overige suggesties/opmerkingen

1. Afgelopen jaar is minder schade op de open velden ontstaan. Zangvogels en merels richten echter ook veel schade aan
2. Doorgaan met dit project, jagers goed informeren en hen bewust maken welke schade kraaien kunnen aanrichten. Tevens het probleem van zangvogels nader bekijken in een eventueel project vervolg
3. Afschotvergunning moet makkelijker te verkrijgen zijn voor jagers. Op dit moment duurt dit veel te lang, waardoor het kwaad geschied is voordat er ingegrepen kan worden
4. Afgelopen jaar geen problemen gehad van kraaiparen. Wel met jaarlingen (grote groepen kraaien)
5. Afschot vergunning moet vrij worden gemaakt in de toekomst
6. Er zijn minder problemen geconstateerd bij percelen die aan een (drukke weg) liggen

3.2 Logboeken

3.2.1 Logboek van Herten

Perceel:	Zwarte kraai:	Kauwen:	Roeken:	Eksters:
Heldenseweg				
18-11	18	0	0	1
26-11	0	0	0	0
3-12	0	0	0	0
9-12	6	0	0	0
19-12	2	0	4	0
Klomp II				
18-11	0	0	0	10
26-11	0	0	0	0
3-12	0	0	0	0
9-12	0	0	3	0
19-12	0	0	0	0
Klomp I				
18-11	42	0	0	6
Totaal	60	0	7	17

3.2.2 Logboek Baeten

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtigen gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal kauwen	Aantal roeken	Aantal eksters	Afschot (aantal en soorten)	Eventuele inzet andere middelen of bijzonderheden
ZA	2-jun-12	6						Voeropslag
ZO	3-jun-12	9						Voeropslag
MA	4-jun-12	9	12					Voeropslag
DI	5-jun-12	9	15					Voeropslag
WO	6-jun-12	9	14					Voeropslag
DO	7-jun-12	12	12					Voeropslag
VR	8-jun-12	15	10					Voeropslag
ZA	9-jun-12	14	7					Voeropslag
ZO	10-jun-12	12	12					Voeropslag
MA	11-jun-12	10	15					Voeropslag
DI	12-jun-12	7	8					Voeropslag
WO	13-jun-12	12	7					Voeropslag
DO	14-jun-12	15	6					Voeropslag
VR	15-jun-12	8	8					Voeropslag
ZA	16-jun-12	7	6					Voeropslag
ZO	17-jun-12	6	4					Voeropslag
MA	18-jun-12	8	5					Voeropslag
DI	19-jun-12	6	9					Voeropslag
WO	20-jun-12	4	8					Voeropslag
DO	21-jun-12	5	12					Voeropslag
VR	22-jun-12	9						Voeropslag
ZA	23-jun-12	8						Voeropslag
ZO	24-jun-12	5						Voeropslag
MA	25-jun-12	6						Voeropslag
DI	26-jun-12	9						Voeropslag
WO	27-jun-12	2						Voeropslag
DO	28-jun-12	3						Voeropslag
VR	29-jun-12	4						Voeropslag
ZA	30-jun-12	1						Voeropslag
ZO	1-jul-12	6						Voeropslag
MA	2-jul-12	7	10					Voeropslag
DI	3-jul-12	8	7					Voeropslag
WO	4-jul-12	3	12					Voeropslag
DO	5-jul-12	2	15					Voeropslag
VR	6-jul-12	1	8					Voeropslag
ZA	7-jul-12	7	7					Voeropslag
ZO	8-jul-12	5	6					Voeropslag
MA	9-jul-12	6	8					Voeropslag
DI	10-jul-12	9	6					Voeropslag
WO	11-jul-12	4						Voeropslag
DO	12-jul-12	6						Voeropslag
VR	13-jul-12	6						Voeropslag
ZA	14-jul-12	5						Voeropslag
ZO	15-jul-12	3						Voeropslag
MA	16-jul-12	7	7					Voeropslag
DI	17-jul-12	6	6					Voeropslag
WO	18-jul-12	7	7					Voeropslag
DO	19-jul-12	9	9					Voeropslag
VR	20-jul-12	6	6					Voeropslag
ZA	21-jul-12	2	2					Voeropslag
ZO	22-jul-12	4	4					Voeropslag
MA	23-jul-12	3	3					Voeropslag
DI	24-jul-12	6	6					Voeropslag
WO	25-jul-12	9	9					Voeropslag
DO	26-jul-12	8	8					Voeropslag
VR	27-jul-12	7	7					Voeropslag
ZA	28-jul-12	5	5					Voeropslag
ZO	29-jul-12	6	7					Voeropslag
MA	30-jul-12	4	6					Voeropslag

DI	31-jul-12	9					9	Voeropslag
WO	1-aug-12	5					5	Voeropslag
DO	2-aug-12	3					3	Voeropslag
VR	3-aug-12	2		2			2	Voeropslag
ZA	4-aug-12	4		4			4	Voeropslag
ZO	5-aug-12	7		7			7	Voeropslag
MA	6-aug-12	6		6			6	Voeropslag
DI	7-aug-12	8		8			8	Voeropslag
WO	8-aug-12	9		9			9	Voeropslag
DO	9-aug-12	4		4	6		4	Voeropslag
VR	10-aug	6		6	6		6	Voeropslag
ZA	11-aug	2		2	5		2	Voeropslag
ZO	12-aug	3	9	4	3		3	Voeropslag
MA	13-aug	5	5		7		5	Voeropslag
DI	14-aug	7	3		6		7	Voeropslag
WO	15-aug	9	2		7		9	Voeropslag
DO	16-aug	7	4		9		7	Voeropslag
VR	17-aug	2	7		6		2	Voeropslag
ZA	18-aug	1	6		2		1	Voeropslag
ZO	19-aug	3	8		4		3	Voeropslag
MA	20-aug	2	9		3		9	Voeropslag
DI	21-aug	4	4		6			Voeropslag
WO	22-aug	6	6					Voeropslag
DO	23-aug	5	9					Voeropslag
VR	24-aug	6	5					Voeropslag
ZA	25-aug	3	3					Voeropslag
ZO	26-aug	0						
MA	27-aug	0						
DI	28-aug	0						
WO	29-aug	0						
DO	30-aug	0						
VR	31-aug	0						
Totaal		204	151	11	13	29		

3.2.3 Logboek Huynen

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtigen gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal kauwen	Aantal roeken	Aantal eksters	Afschot (aantal en soorten)	Eventuele inzet andere middelen of bijzonderheden
DO	7-jun-12	4	4					
VR	8-jun-12	3	3					
ZA	9-jun-12	5	1		3	1		
ZO	10-jun-12	4	1		2	1		
MA	11-jun-12	3	3					
DI	12-jun-12	6			4	2		
WO	13-jun-12	2	2					
DO	14-jun-12	4	3			1		
VR	15-jun-12	3	2			1		
ZA	16-jun-12	2	2					
ZO	17-jun-12	3	1		7	2		
MA	18-jun-12	5	3			2		
DI	19-jun-12	1	1					
WO	20-jun-12	3	2		6	1		
DO	21-jun-12	2	1			1		
VR	22-jun-12	5	3			2		
ZA	23-jun-12	6	5			1		
ZO	24-jun-12	7	5	1		2		
MA	25-jun-12	3	2		11	1		
DI	26-jun-12	6	4			2		
WO	27-jun-12	2	2	2				
DO	28-jun-12	3	2			1		
VR	29-jun-12	6	5		5	1		
ZA	30-jun-12	0	0		3			
ZO	1-jul-12	0	0					
MA	2-jul-12	3	2			1		
DI	3-jul-12	2	2		2			
WO	4-jul-12	1	1					
DO	5-jul-12	2	2					
Totaal		96	40	3	38	15		

3.2.4 Logboek Kersten

Dag	Datum	Totaal aantal kraai- achtigen gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal kauwen	Aantal roeken	Aantal eksters	Afschot (aantal en soorten)	Eventuele inzet andere middelen of bijzonderheden
WO	7-mrt	4						
DO	8-mrt	4						
VR	9-mrt	4						
ZA	10-mrt	4			2			
ZO	11-mrt	4						
MA	12-mrt	4			3			
DI	13-mrt	4			6			
WO	14-mrt	4						
DO	15-mrt	4						
VR	16-mrt	0			5			
ZA	17-mrt	0				3		
ZO	18-mrt	0						
MA	19-mrt	0			2			
DI	20-mrt	4						
WO	21-mrt	3						
DO	22-mrt	0			3			
VR	23-mrt	2						
ZA	24-mrt	0						
ZO	25-mrt	3				6		
MA	26-mrt	0				12		
DI	27-mrt	0						
WO	28-mrt	4						
DO	29-mrt	3						
VR	30-mrt	2						kerktoren
ZA	31-mrt	5						'
ZO	1-apr-12	3						'
MA	2-apr-12	6						
DI	3-apr-12	5						'
WO	4-apr-12	2						
DO	5-apr-12	3						'
VR	6-apr-12	2						
ZA	7-apr-12	0						'
ZO	8-apr-12	0						'
MA	9-apr-12	0						'
DI	10-apr-12	2						'
WO	11-apr-12	0						'
DO	12-apr-12	0						'
VR	13-apr-12	1						'
Totaal		83	50	0	12	21		'

3.2.5 Logboek Sneiders

Dag	Datum	Totaal aantal kraai- achtigen gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal kauwen	Aantal roeken	Aantal eksters	Afschot (aantal en soorten)	Eventuele inzet andere middelen of bijzonderheden
WO	7-mrt-12	21	0	0	2	0	Pers. verjaging	rond de middag
DO	8-mrt-12							
VR	9-mrt-12	7	0	0	0	0		
ZA	10-mrt	7	7	0	0	0		
ZO	11-mrt							
MA	12-mrt	6	0	0	2	0		
DI	13-mrt	3	8	0	1	0		
WO	14-mrt	2	0	0	2	0		
DO	15-mrt	3	18	0	0	0		
VR	16-mrt	2	0	0	0	0		
ZA	17-mrt	25	0	0	0			
ZO	18-mrt							
MA	19-mrt	2	13	0	0			
DI	20-mrt	18	0	0	0	0		
WO	21-mrt	15	8	0	0	0		
DO	22-mrt	18	28	1	0	0		
VR	23-mrt	0	0	0	0	0	afschot	
ZA	24-mrt	0	0	0	0	0		
ZO	25-mrt	0	0	0	0	0		
MA	26-mrt	3	12	13	8	0		
DI	27-mrt	4	0	0	0	0		
WO	28-mrt	25	10	0	0	0		
DO	29-mrt	16	0	0	0	0		
VR	30-mrt	18	6	0	0	0		
ZA	31-mrt	10	8	0	2	0		
ZO	1-apr-12	8	8	0	0	0		
MA	2-apr-12	12	6	3	0	0		
DI	3-apr-12	4	4	0	0	0		
WO	4-apr-12	7	7	0	0	0		
DO	5-apr-12	0	0	0	0	0		
VR	6-apr-12	2	2	0	0	0		
ZA	7-apr-12	0	0	0	0	0		
ZO	8-apr-12	0	0	0	0	0		
MA	9-apr-12	0	0	0	0	0		
DI	10-apr-12	2	2	0	0	0		
WO	11-apr-12	0	26	0	0	0		
DO	12-apr-12	0	0	0	0	0		
VR	13-apr-12	1	1	0	0	0		
ZA	14-apr-12	0	0	0	0	0		
ZO	15-apr-12	0	0	0	0	0		
MA	16-apr-12	0	0	0	0	0		
DI	17-apr-12	0	0	0	0	0		
WO	18-apr-12	11	11	0	0	0		Vliegen weg voor tractor
DO	19-apr-12							
VR	20-apr-12	21	21	0	0	0		
ZA	21-apr-12							
ZO	22-apr-12							
MA	23-apr-12	0	0	0	0			
Totaal		213	161	17	12	23		

3.2.6 Logboek Pouwels

Dag	Datum	Totaal aantal kraai- achtigen gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal kauwen	Aantal roeken	Aantal eksters	Eventuele inzet extra middelen	Eventuele bijzonderheden
DO	17-mei-12	niet elke dag op het perceel geweest, het aantal kraaiachtigen dat door ons is gezien is dan ook lastig te bepalen. Het viel in elk geval op dat er geregeld roeken en kraaien te zien waren en dan hoofdzakelijk de roeken.						
VR	18-mei-12							
ZA	19-mei-12							
ZO	20-mei-12							
MA	21-mei							
DI	22-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		1e planting geplant
WO	23-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	jager gebeld	
DO	24-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	25-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	26-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	27-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	28-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	29-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	30-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	31-mei	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	1-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		2e planting geplant
ZA	2-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	jager gebeld	
ZO	3-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	4-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	5-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	6-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	7-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	doek op 1e en 2e planting gelegd	
VR	8-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	9-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	10-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	11-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		3e planting geplant
DI	12-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	13-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	doek op 3e planting gelegd	
DO	14-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	15-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	16-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	17-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	18-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	19-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	20-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	21-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	22-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	23-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	24-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	25-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	26-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	27-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	28-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		4e planting geplant
VR	29-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	30-jun-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	doek op 4e planting gelegd	
ZO	1-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	2-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	3-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	4-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	linten en knalaparaat geplaatst	doek van 1e en 2e planting afgehaald

DO	5-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	jager gebeld	
VR	6-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	7-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	8-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	9-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		doek van 3e planting afgehaald
DI	10-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	11-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	12-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	13-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	14-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	15-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	16-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	17-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	18-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	19-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	20-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	21-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		doek van 4e planting afgehaald
ZO	22-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen	jager gebeld	
MA	23-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	24-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	25-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	26-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	27-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	28-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	29-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	30-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	31-jul-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	1-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	2-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		schade richting Faunafonds gezien
VR	3-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	4-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	5-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	6-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	7-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		schade gemeld bij het Faunafonds
WO	8-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	9-aug-12	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
VR	10-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZA	11-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
ZO	12-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
MA	13-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DI	14-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
WO	15-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
DO	16-aug	meerdere	enkele	geen	meerdere	geen		
Totaal			119	6	19	14		

3.2.7 Logboek Linssen

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Eksters	Aantal Roeken	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	10	5		5	
Di	17-apr-12	6,6	6		0,6	
Wo	18-apr-12	10	5		5	
Do	19-apr-12	11	6		5	
Vr	20-apr-12	10	5		5	
Za	21-apr-12	12	6		6	
Zo	22-apr-12	11	5		6	
Ma	23-apr-12	11	6		5	
Di	24-apr-12	10	5		5	
Wo	25-apr-12	12	6		6	
Do	26-apr-12	10	5		5	
Vr	27-apr-12	11	6		5	
Za	28-apr-12	11	5		6	
Zo	29-apr-12	12	6		6	
Ma	30-apr-12	10	5		5	
Di	1-mei-12	11	6		5	
Wo	2-mei-12	10	5		5	
Do	3-mei-12	13	6		7	
Vr	4-mei-12	15	7		8	
Za	5-mei-12	16	8		8	
Zo	6-mei-12	13	5		8	
Ma	7-mei-12	14	7		7	
Di	8-mei-12	16	8		8	
Wo	9-mei-12	16	9		7	
Do	10-mei-12	13	5		8	
Vr	11-mei-12	17	8	6	9	
Za	12-mei-12	16	7	5	9	
Zo	13-mei-12	14	5	6	9	
Ma	14-mei-12	13	5	5	8	
Di	15-mei-12	16	8	6	8	1
Wo	16-mei-12	18	9	7	9	
Do	17-mei-12	16	8	8	8	
Vr	18-mei-12	14	7	5	7	
Za	19-mei-12	17	8	7	9	
Zo	20-mei-12	16	8	5	8	1
Ma	21-mei-12	15	6	6	9	
Di	22-mei-12	17	9		8	
Wo	23-mei-12	17	8		9	
Do	24-mei-12	15	7		8	
Vr	25-mei-12	12	5		7	
Za	26-mei-12	16	8		8	
Zo	27-mei-12	18	9		9	
Ma	28-mei-12	17	8		9	

Di	29-mei-12	15	8		7	
Wo	30-mei-12	14	9		5	
Do	31-mei-12	16	8		8	
Vr	1-jun-12	13	8		5	
Za	2-jun-12	15	7		8	
Zo	3-jun-12	12	4		8	
Ma	4-jun-12	15	7		8	
Di	5-jun-12	14	5		9	
Wo	6-jun-12	17	8		9	
Do	7-jun-12	14	7		7	
Vr	8-jun-12	17	9		8	
Za	9-jun-12	11	6		5	
Zo	10-jun-12	15	8		7	
Ma	11-jun-12	14	8		6	
Di	12-jun-12	15	8		7	3
Wo	13-jun-12	14	9		5	
Do	14-jun-12	16	9		7	
Vr	15-jun-12	15	7		8	1
Za	16-jun-12	12	4		8	
Zo	17-jun-12	15	7		8	
Ma	18-jun-12	14	7		7	2
Di	19-jun-12	16	8		8	
Wo	20-jun-12	16	9		7	
Do	21-jun-12	14	7		7	
Vr	22-jun-12	15	8		7	1
Za	23-jun-12	17	8		9	
Zo	24-jun-12	15	7		8	
Ma	25-jun-12	16	8		8	
Di	26-jun-12	17	9		8	1
Wo	27-jun-12	14	7		7	
Do	28-jun-12	15	8		7	
Vr	29-jun-12	17	9		8	
Za	30-jun-12	12	7		5	
Zo	1-jul-12	12	6		6	
Ma	2-jul-12	12	8		4	
Di	3-jul-12	7	3		4	
Wo	4-jul-12	7	4		3	
Do	5-jul-12		2		1	
Totaal		146	Zwarte kraai 103	Ekster 21	Roek 12	Kauwen 10

3.2.8 Logboek Hermans

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	2	2			
Di	17-apr-12	3	2	1		
Wo	18-apr-12	1		1		
Do	19-apr-12	4	3	1		
Vr	20-apr-12	2	2			2
Za	21-apr-12	0				3
Zo	22-apr-12	0				
Ma	23-apr-12	0				1
Di	24-apr-12	3	2	1		
Wo	25-apr-12	2	2			4
Do	26-apr-12	3	1	2	6	
Vr	27-apr-12	0			3	
Za	28-apr-12	5	3	2	8	2
Zo	29-apr-12	0				
Ma	30-apr-12	5	5			
Di	1-mei-12	3	2	1	3	
Wo	2-mei-12	2	2			2
Do	3-mei-12	4	3	1	2	
Vr	4-mei-12	3	2	1		
Za	5-mei-12	6	4	2	6	1
Zo	6-mei-12	5	5			
Ma	7-mei-12	7	5	2		1
Di	8-mei-12	6	4	2	2	
Wo	9-mei-12	3	3			
Do	10-mei-12	1	1			
Vr	11-mei-12	6	5	1		
Za	12-mei-12	0				
Zo	13-mei-12	6	6			
Ma	14-mei-12	9	7	2		
Totaal		152	Kraaien 88	Roeken 17	Ekster 31	Aantal Kauwen 16

3.2.9 Logboek Schrijnewerkers (heeft weinig kraaiachtigen gehad tijdens het project)

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12					
Di	17-apr-12					
Wo	18-apr-12					
Do	19-apr-12					
Vr	20-apr-12					
Za	21-apr-12					
Zo	22-apr-12					
Ma	23-apr-12					
Di	24-apr-12	3	2	1		
Wo	25-apr-12				2	
Do	26-apr-12					
Vr	27-apr-12	2	2			
Za	28-apr-12					
Zo	29-apr-12				1	
Ma	30-apr-12	2		2		
Di	1-mei-12					5
Wo	2-mei-12					
Do	3-mei-12	1	1			
Vr	4-mei-12					
Za	5-mei-12					2
Zo	6-mei-12					
Ma	7-mei-12					
Di	8-mei-12	3	2	1		
Wo	9-mei-12					
Do	10-mei-12					
Vr	11-mei-12					
Za	12-mei-12				3	
Zo	13-mei-12					
Ma	14-mei-12					
Di	15-mei-12					
Wo	16-mei-12					
Do	17-mei-12	3	3		1	
Vr	18-mei-12					
Za	19-mei-12	1	1			
Zo	20-mei-12					
Ma	21-mei-12					
Di	22-mei-12	2		2		
Wo	23-mei-12					
Do	24-mei-12					
Vr	25-mei-12	1	1			
Za	26-mei-12					
Zo	27-mei-12					
Ma	28-mei-12					
Di	29-mei-12					

Wo	30-mei-12					
Do	31-mei-12					
Vr	1-jun-12					3
Za	2-jun-12					
Zo	3-jun-12					
Ma	4-jun-12	1	1		5	
Di	5-jun-12					
Wo	6-jun-12				2	
Do	7-jun-12					
Vr	8-jun-12				3	
Za	9-jun-12					
Zo	10-jun-12					
Ma	11-jun-12				3	2
Di	12-jun-12					
Wo	13-jun-12					
Do	14-jun-12					
Vr	15-jun-12	2	2		2	
Za	16-jun-12	2	1	1		
Zo	17-jun-12					
Ma	18-jun-12				1	
Di	19-jun-12					
Wo	20-jun-12					
Do	21-jun-12				3	
Vr	22-jun-12					
Za	23-jun-12					
Zo	24-jun-12					1
Ma	25-jun-12					
Di	26-jun-12	3	2	1	2	
Wo	27-jun-12					
Do	28-jun-12					
Vr	29-jun-12	2	2			
Za	30-jun-12					
Zo	1-jul-12	1	1			
Ma	2-jul-12					
Di	3-jul-12					
Wo	4-jul-12	3	2	1		
Totaal		187	Kraaien 139	Roeken 7	Ekster 27	Kauwen 14

3.2.10 Logboek: Spierts (alleen eind november veel last van kraaiachtigen)

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Roeken
Do	1-nov-12	2	2			
Vr	2-nov-12	6	4	2		2
Za	3-nov-12					
Zo	4-nov-12					
Ma	5-nov-12	3	2	1	6	
Di	6-nov-12					
Wo	7-nov-12	5	3	2		1
Do	8-nov-12				5	
Vr	9-nov-12					
Za	10-nov-12	3	2	1		2
Zo	11-nov-12				3	
Ma	12-nov-12				1	2
Di	13-nov-12					
Wo	14-nov-12				4	
Do	15-nov-12	5	4	1	2	
Vr	16-nov-12					
Za	17-nov-12	8	6	2	3	
Zo	18-nov-12				4	
Ma	19-nov-12					
Di	20-nov-12	15	13	2	2	
Wo	21-nov-12	38	30	8		
Do	22-nov-12	26	24	2		
Vr	23-nov-12	29	25	4		
Za	24-nov-12	19	15	4		
Zo	25-nov-12	15	13	2		
Ma	26-nov-12	21	21			
Di	27-nov-12	18	14	1		
Wo	28-nov-12	8	5	3		
Totaal		214	Kraaien 149	Roeken 27	Ekster 31	Kauwen 7

3.2.11 Logboek Notermans

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	12	9	3		
Di	17-apr-12	10	8	2		
Wo	18-apr-12	15	11	4		
Do	19-apr-12	12	8	4		
Vr	20-apr-12	18	12	6		
Za	21-apr-12	16	14	2		
Zo	22-apr-12	13	8	5		
Ma	23-apr-12	24	19	5		
Di	24-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	25-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Do	26-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	27-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Za	28-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	29-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	30-apr-12	5	5			3
Di	1-mei-12	7	7			
Wo	2-mei-12	3	3			
Do	3-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	4-mei-12	6	4	2	2	2
Za	5-mei-12	1	1		3	
Zo	6-mei-12	4	4		3	
Ma	7-mei-12	7	4	3	1	
Di	8-mei-12	8	6	2	1	
Wo	9-mei-12	4	4		3	1
Do	10-mei-12	6	5	1	7	
Vr	11-mei-12	3	3		9	
Za	12-mei-12	Geen kraaiachtigen			3	
Zo	13-mei-12	Geen kraaiachtigen			2	2
Ma	14-mei-12	Geen kraaiachtigen			1	
Di	15-mei-12	3	3		2	
Wo	16-mei-12	7	5	2	3	
Do	17-mei-12	6	4	2		2
Vr	18-mei-12	1	1			
Za	19-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	20-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	21-mei-12	Geen kraaiachtigen				1
Di	22-mei-12	4	3	1		
Wo	23-mei-12	6	4	2		
Do	24-mei-12	2	2			

Vr	25-mei-12	5	4	1		
Za	26-mei-12	7	6	1		
Zo	27-mei-12	2	2			
Ma	28-mei-12	1	1			
Di	29-mei-12	2	2			
Wo	30-mei-12	Geen kraaiachtigen				3
Do	31-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	1-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	2-jun-12	Geen kraaiachtigen				2
Zo	3-jun-12	Geen kraaiachtigen				2
Ma	4-jun-12	2	2			
Di	5-jun-12	5	3	2		
Wo	6-jun-12	3	3			
Do	7-jun-12	1	1			
Vr	8-jun-12	3	1	2		
Za	9-jun-12	5	3	2		
Zo	10-jun-12	7	7			
Ma	11-jun-12	10	9	1		
Di	12-jun-12	3	3			
Wo	13-jun-12	2	2			
Do	14-jun-12	1	1			
Totaal		263	Kraaien 183	Roeken 23	Ekster 39	Kauwen 18

3.2.12 Logboek Tienen

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	15	13	2		
Di	17-apr-12	12	10	2		
Wo	18-apr-12	20	18	2		
Do	19-apr-12	16	12	4		
Vr	20-apr-12	14	14			
Za	21-apr-12	Niet gekeken				
Zo	22-apr-12	Niet gekeken				
Ma	23-apr-12	Niet gekeken				
Di	24-apr-12	Niet gekeken				
Wo	25-apr-12	12	12			
Do	26-apr-12	15	10	5		
Vr	27-apr-12	12	9	3		
Za	28-apr-12	10	7	3		1
Zo	29-apr-12	12	11	1		
Ma	30-apr-12	7	7			
Di	1-mei-12	9	8	1		
Wo	2-mei-12	6	4	2		
Do	3-mei-12	7	6	1		
Vr	4-mei-12	9	7	2	2	
Za	5-mei-12	8	8			
Zo	6-mei-12	10	7	3		
Ma	7-mei-12	15	15			
Di	8-mei-12	6	6			
Wo	9-mei-12	12	11	1		
Do	10-mei-12	9	7	2		
Vr	11-mei-12	6	6			
Za	12-mei-12	7	7			
Zo	13-mei-12	8	5	3		
Ma	14-mei-12	4	4		1	
Di	15-mei-12	3	3			1
Wo	16-mei-12	6	6			
Do	17-mei-12	9	5	4		
Vr	18-mei-12	12	10	2		
Za	19-mei-12	6	4	2		
Zo	20-mei-12	3	3			
Ma	21-mei-12	2	2			
Di	22-mei-12	5	5			
Wo	23-mei-12	2	1	1		
Do	24-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	25-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Za	26-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	27-mei-12	Geen kraaiachtigen			1	
Ma	28-mei-12	Geen kraaiachtigen				

Di	29-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	30-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Do	31-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	1-jun-12	2	2			
Za	2-jun-12	4	4		1	
Zo	3-jun-12	4	4			
Ma	4-jun-12	3	2	1		
Di	5-jun-12	7	4	3		
Wo	6-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Do	7-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	8-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	9-jun-12	6	4	2		
Zo	10-jun-12	5	5			
Ma	11-jun-12	4	1	3		
Di	12-jun-12	3	3			1
Wo	13-jun-12	2	2			
Do	14-jun-12	3	3			
Vr	15-jun-12	2	2			
Za	16-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	17-jun-12	Geen kraaiachtigen			1	
Ma	18-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Di	19-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	20-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Do	21-jun-12	Geen kraaiachtigen			2	
Vr	22-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	23-jun-12	2	2			
Zo	24-jun-12	1	1			
Ma	25-jun-12	3	2	1		
Di	26-jun-12	1	1			
Wo	27-jun-12	4	1	3		
Do	28-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	29-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	30-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	1-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	2-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Di	3-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	4-jul-12	Niet gekeken				
Totaal		67	Kraaien 40	Roeken 16	Ekster 8	Kauwen 3

3.2.13 Logboek van Oers

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal eksters	Aantal kauwen
Wo	2-mei-12	16	14	2		
Do	3-mei-12	12	12			
Vr	4-mei-12	15	12	3		
Za	5-mei-12	11	11			
Zo	6-mei-12	8	6	2		
Ma	7-mei-12	13	12	1		
Di	8-mei-12	10	10			
Wo	9-mei-12	8	8			
Do	10-mei-12	7	7			
Vr	11-mei-12	12	10	2		
Za	12-mei-12	8	8			
Zo	13-mei-12	15	10	5		
Ma	14-mei-12	11	11			
Di	15-mei-12	6	4	2		
Wo	16-mei-12	9	6	3		
Do	17-mei-12	11	7	4		
Vr	18-mei-12	6	4	2	2	
Za	19-mei-12	8	6	2		
Zo	20-mei-12	3	2	1	5	1
Ma	21-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Di	22-mei-12	Geen kraaiachtigen			2	
Wo	23-mei-12	Geen kraaiachtigen			3	
Do	24-mei-12	6	4	2	4	
Vr	25-mei-12	3	3		2	
Za	26-mei-12	2		2	2	
Zo	27-mei-12	4		4	1	
Ma	28-mei-12	3		3		
Di	29-mei-12	6		6		
Wo	30-mei-12	10	4	6		
Do	31-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	1-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	2-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	3-jun-12	Geen kraaiachtigen			2	
Ma	4-jun-12	5	3	2	4	
Di	5-jun-12	5	5		3	
Wo	6-jun-12	3	3		6	
Do	7-jun-12	11	8	3	6	
Vr	8-jun-12	7	7		2	
Za	9-jun-12	12	10	2		
Zo	10-jun-12	9	8	1		

Ma	11-jun-12	2	2			10
Di	12-jun-12	6	4	2		8
Wo	13-jun-12	3	3			10
Do	14-jun-12	6	4	2		1
Vr	15-jun-12	2	2			4
Za	16-jun-12	5	4	1		6
Zo	17-jun-12	Geen kraaiachtigen				7
Ma	18-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Di	19-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	20-jun-12	Geen kraaiachtigen			1	
Do	21-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	22-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	23-jun-12	4	1	3		
Zo	24-jun-12	3	2	1	3	
Ma	25-jun-12	1	1			
Di	26-jun-12	5	3	2		
Wo	27-jun-12	6	5	1		
Do	28-jun-12	2	2			
Vr	29-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	30-jun-12	5	4	1		
Totaal		386	Kraaien 289	Roeken 37	Ekster 24	Kauwen 36

3.2.14 Logboek Pakbier

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	3	1	2		
Di	17-apr-12	6	2	4		
Wo	18-apr-12	5	4	1		
Do	19-apr-12	8	6	2		
Vr	20-apr-12	6	6			
Za	21-apr-12	2	2			
Zo	22-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	23-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Di	24-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	25-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Do	26-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	27-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Za	28-apr-12	Geen kraaiachtigen				1
Zo	29-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	30-apr-12	1	1			
Di	1-mei-12	4	3	1		
Wo	2-mei-12	6	4	2	1	
Do	3-mei-12	2	2		2	
Vr	4-mei-12	1	1		3	
Za	5-mei-12	9	6	3	3	
Zo	6-mei-12	7	5	2		
Ma	7-mei-12	4	1	3	2	
Di	8-mei-12	9	7	2	1	
Wo	9-mei-12	3	2	1		
Do	10-mei-12	1	1			
Vr	11-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Za	12-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	13-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	14-mei-12	Geen kraaiachtigen				2
Di	15-mei-12	12	9	3		
Wo	16-mei-12	9	6	3		
Do	17-mei-12	3		3		1
Vr	18-mei-12	1		1		
Za	19-mei-12	6	4	2		
Zo	20-mei-12	9	4	5		
Ma	21-mei-12	7	4	3		
Di	22-mei-12	1		1		
Wo	23-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Do	24-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	25-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Za	26-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	27-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	28-mei-12	5	3	2		

Di	29-mei-12	7	3	4		
Wo	30-mei-12	5	5			
Do	31-mei-12	3	3			
Vr	1-jun-12	2	2			
Za	2-jun-12	1	1			
Zo	3-jun-12	6	5	1		
Ma	4-jun-12	5	3	2		
Di	5-jun-12	11	8	3		
Wo	6-jun-12	6	5	1		
Do	7-jun-12	Geen kraaiachtigen				3
Vr	8-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	9-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	10-jun-12	Geen kraaiachtigen				2
Ma	11-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Di	12-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	13-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Do	14-jun-12	4	3	1		1
Vr	15-jun-12	6	1	5		
Za	16-jun-12	3	3			
Zo	17-jun-12	2	1	1		
Ma	18-jun-12	6	6			4
Di	19-jun-12	5	3	2		
Wo	20-jun-12	2	2			
Do	21-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	22-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	23-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	24-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	25-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Di	26-jun-12	1	1			
Wo	27-jun-12	3	2	1		
Do	28-jun-12	2		2		
Vr	29-jun-12	3		3		
Za	30-jun-12	4	1	3		
Zo	1-jul-12	1	1			
Ma	2-jul-12	5	3	2		
Di	3-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	4-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Totaal		149	Kraaien 89	Roeken 34	Ekster 12	Kauwen 14

3.2.15 Logboek Wilms

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	25	20	5		
Di	17-apr-12	34	32	2		
Wo	18-apr-12	38	32	6		
Do	19-apr-12	20	14	6		
Vr	20-apr-12	36	30	6		
Za	21-apr-12	41	36	5		
Zo	22-apr-12	21	14	7		2
Ma	23-apr-12	25	19	6		
Di	24-apr-12	21	18	3		
Wo	25-apr-12	35	31	4		
Do	26-apr-12	30	27	3		
Vr	27-apr-12	22	18	4		
Za	28-apr-12	26	18	8		
Zo	29-apr-12	36	31	5		
Ma	30-apr-12	30	27	3		
Di	1-mei-12	28	26	2		
Wo	2-mei-12	26	21	5		
Do	3-mei-12	37	35	2		
Vr	4-mei-12	41	38	3		
Za	5-mei-12	40	37	3		
Zo	6-mei-12	37	32	5		
Ma	7-mei-12	38	36	2		
Di	8-mei-12	25	25			
Wo	9-mei-12	28	26	2		
Do	10-mei-12	36	32	4		
Vr	11-mei-12	38	36	2		
Za	12-mei-12	29	29			
Zo	13-mei-12	35	32	3	4	
Ma	14-mei-12	36	33	3	8	
Di	15-mei-12	21	16	5	5	
Wo	16-mei-12	23	20	3	3	
Do	17-mei-12	20	20			
Vr	18-mei-12	26	23	3		
Za	19-mei-12	15	14	1	2	
Zo	20-mei-12	23	21	2		
Ma	21-mei-12	21	21			
Di	22-mei-12	24	21	3		
Wo	23-mei-12	21	19	2		
Do	24-mei-12	27	25	2		
Vr	25-mei-12	26	25	1		
Za	26-mei-12	21	20	1		
Zo	27-mei-12	25	21	4		
Ma	28-mei-12	21	19	2		

Di	29-mei-12	24	21	3		
Wo	30-mei-12	35	31	4		
Do	31-mei-12	32	30	2		
Vr	1-jun-12	38	35	3		
Za	2-jun-12	41	38	3		
Zo	3-jun-12	39	37	2		
Ma	4-jun-12	35	34	1		1
Di	5-jun-12	32	28	4		
Wo	6-jun-12	37	32	5		
Do	7-jun-12	34	29	5		
Vr	8-jun-12	29	27	2		
Za	9-jun-12	30	27	3		
Zo	10-jun-12	35	32	3		
Ma	11-jun-12	21	18	3		
Di	12-jun-12	26	23	3		
Wo	13-jun-12	23	21	2		
Do	14-jun-12	35	32	3		
Vr	15-jun-12	41	35	6		
Za	16-jun-12	36	33	3		
Zo	17-jun-12	31	28	3		
Ma	18-jun-12	27	23	3		
Di	19-jun-12	30	28	2		
Wo	20-jun-12	28	26	2		
Do	21-jun-12	23	18	5		
Vr	22-jun-12	21	21			
Za	23-jun-12	25	25			3
Zo	24-jun-12	24	24			
Ma	25-jun-12	36	30	6		
Di	26-jun-12	45	36	9		
Wo	27-jun-12	38	32	6		
Do	28-jun-12	30	21	91		
Vr	29-jun-12	29	27	2		
Za	30-jun-12	32	32	1		
Zo	1-jul-12	39	31	8		
Ma	2-jul-12	26	21	5		
Di	3-jul-12	21	18	3		
Wo	4-jul-12	18	18			
Totaal		218	Kraaien 165	Roeken 26	Ekster 21	Kauwen 6

3.2.16 Logboek: Leijsten

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	12	8	4		
Di	17-apr-12	8	2			
Wo	18-apr-12	6	4	2		
Do	19-apr-12	5	5			
Vr	20-apr-12	12	11	1		
Za	21-apr-12	11	11			
Zo	22-apr-12	6	6			
Ma	23-apr-12	14	12	2		
Di	24-apr-12	17	16	1		
Wo	25-apr-12	5	5			
Do	26-apr-12	6	6		4	
Vr	27-apr-12	7	7		5	
Za	28-apr-12	9	7	2	3	
Zo	29-apr-12	10	10			
Ma	30-apr-12	12	10	2		
Di	1-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	2-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Do	3-mei-12	Geen kraaiachtigen			5	
Vr	4-mei-12	Geen kraaiachtigen			3	
Za	5-mei-12	5	4	1		
Zo	6-mei-12	7	6	1		
Ma	7-mei-12	3	3			
Di	8-mei-12	1	1			
Wo	9-mei-12	7	5	2		
Do	10-mei-12	6	5	1		
Vr	11-mei-12	5	1			
Za	12-mei-12	12	11	1		
Zo	13-mei-12	5	4	1		
Ma	14-mei-12	12	12			
Di	15-mei-12	2	2			
Wo	16-mei-12	6	4	2		
Do	17-mei-12	7	5	2	2	
Vr	18-mei-12	3	3			
Za	19-mei-12	5	5		1	
Zo	20-mei-12	11	8	3		
Ma	21-mei-12	9	9		4	
Di	22-mei-12	16	10	6	5	
Wo	23-mei-12	15	12	3	3	
Do	24-mei-12	5	4	1		
Vr	25-mei-12	9	8	1		
Za	26-mei-12	2	2			

Zo	27-mei-12	3	3			
Ma	28-mei-12	7	6	1		
Di	29-mei-12	2	2			
Wo	30-mei-12	6	6			
Do	31-mei-12	10	10			
Vr	1-jun-12	8	8			
Za	2-jun-12	3	3			
Zo	3-jun-12	2	2			
Ma	4-jun-12	7	6	1		
Di	5-jun-12	5	4	1	3	
Wo	6-jun-12	6	2	4		
Do	7-jun-12	4	4			
Vr	8-jun-12	10	6	4	2	
Za	9-jun-12	3	3			
Zo	10-jun-12	1	1		2	
Ma	11-jun-12	14	13	1	3	
Di	12-jun-12	4	4			
Wo	13-jun-12	6	6			
Do	14-jun-12	7	7		2	
Vr	15-jun-12	12	8	4		
Za	16-jun-12	2	2			
Zo	17-jun-12	6	6			
Ma	18-jun-12	7	7			
Di	19-jun-12	8	5	3		
Wo	20-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Do	21-jun-12	Geen kraaiachtigen			1	
Vr	22-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	23-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	24-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	25-jun-12	5	5			
Di	26-jun-12	3	3			
Wo	27-jun-12	5	4	1		
Do	28-jun-12	2		2		
Vr	29-jun-12	4	1	3		
Za	30-jun-12	1	1			
Zo	1-jul-12	5	2	3		
Ma	2-jul-12	12	9	3		
Di	3-jul-12	5	4	1		
Wo	4-jul-12	2	2			
Totaal		134	Kraaien 79	Roeken 24	Ekster 31	Kauwen geen

3.2.17 Logboek: van Enckevort

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	10	7	3		
Di	17-apr-12	8	8			
Wo	18-apr-12	3	2	1		
Do	19-apr-12	2	2			
Vr	20-apr-12	11	8	3		1
Za	21-apr-12	5	5			
Zo	22-apr-12	9	7	2		
Ma	23-apr-12	14	10	4		
Di	24-apr-12	4	3	1		
Wo	25-apr-12	2	2			
Do	26-apr-12	3	3			
Vr	27-apr-12	13	9	4		
Za	28-apr-12	8	6	2		
Zo	29-apr-12	2	2			
Ma	30-apr-12	13	11	2		
Di	1-mei-12	7	7			
Wo	2-mei-12	3	2	1		
Do	3-mei-12	6	4	2		1
Vr	4-mei-12	9	7	2		
Za	5-mei-12	10	6	4		
Zo	6-mei-12	11	11			
Ma	7-mei-12	2	2			
Di	8-mei-12	4	3	1		
Wo	9-mei-12	6	6			
Do	10-mei-12	2	2			
Vr	11-mei-12	3	3			
Za	12-mei-12	5	5			
Zo	13-mei-12	3	3			
Ma	14-mei-12	1	1			
Di	15-mei-12	4	3	1		
Wo	16-mei-12	2	2		4	
Do	17-mei-12	3	3		2	
Vr	18-mei-12	1		1		
Za	19-mei-12	Geen kraaiachtigen			2	
Zo	20-mei-12	3	2	1		
Ma	21-mei-12	5	4	1	1	
Di	22-mei-12	2	2		2	
Wo	23-mei-12	1	1		2	
Do	24-mei-12	6	4	2	4	
Vr	25-mei-12	2	2		4	
Za	26-mei-12	15	15			
Zo	27-mei-12	14	11	3		
Ma	28-mei-12	10	8	2		

Di	29-mei-12	8	8			
Wo	30-mei-12	6	6			
Do	31-mei-12	3	3			
Vr	1-jun-12	2	2			
Za	2-jun-12	11	11			
Zo	3-jun-12	5	5			
Ma	4-jun-12	8	6	2		
Di	5-jun-12	7	4	3		
Wo	6-jun-12	10	4	6		
Do	7-jun-12	2	1	1		
Vr	8-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	9-jun-12	2	2			3
Zo	10-jun-12	10	8	2		
Ma	11-jun-12	2	2			
Di	12-jun-12	3	3			
Wo	13-jun-12	Niet gecontroleerd				1
Do	14-jun-12	Niet gecontroleerd				
Vr	15-jun-12	Niet gecontroleerd				
Za	16-jun-12	4	4			
Zo	17-jun-12	8	6	2		
Ma	18-jun-12	12	8	4		
Di	19-jun-12	6	1	5		
Wo	20-jun-12	8	8			
Do	21-jun-12	6	6			
Vr	22-jun-12	5	3	2		
Za	23-jun-12	7	3	4		
Zo	24-jun-12	10	8	2	1	
Ma	25-jun-12	3		3		
Di	26-jun-12	5	5			
Wo	27-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Do	28-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	29-jun-12	Geen kraaiachtigen				1
Za	30-jun-12	2	2			
Zo	1-jul-12	5	3	2		
Ma	2-jul-12	1	1			
Di	3-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	4-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Totaal		103	Kraaien 63	Roeken 8	Ekster 25	Kauwen 7

3.2.18 Logboek: Dullens

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	12	10	2		
Di	17-apr-12	9	9			
Wo	18-apr-12	11	10	1		
Do	19-apr-12	9	8	1		
Vr	20-apr-12	6	6			1
Za	21-apr-12	5	5			
Zo	22-apr-12	3	1	2		
Ma	23-apr-12	7	4	3		
Di	24-apr-12	10	10			
Wo	25-apr-12	9	9			
Do	26-apr-12	6	6			
Vr	27-apr-12	8	6	2		
Za	28-apr-12	13	6	7		
Zo	29-apr-12	10	7	3	3	
Ma	30-apr-12	9	9			
Di	1-mei-12	2	2			
Wo	2-mei-12	3	3			
Do	3-mei-12	4	3	1		
Vr	4-mei-12	7	6	1		2
Za	5-mei-12	11	9	2		
Zo	6-mei-12	6	6			
Ma	7-mei-12	2	2			
Di	8-mei-12	3	3			
Wo	9-mei-12	8	4	4		
Do	10-mei-12	6	5	1		
Vr	11-mei-12	10	8	2		
Za	12-mei-12	4	4			
Zo	13-mei-12	3	2	1		
Ma	14-mei-12	1	1			
Di	15-mei-12	2	2			
Wo	16-mei-12	9	8	1		
Do	17-mei-12	2	2			
Vr	18-mei-12	10	10			
Za	19-mei-12	9	8	1		1
Zo	20-mei-12	4	4			
Ma	21-mei-12	3	3			
Di	22-mei-12	7	6	1		
Wo	23-mei-12	12	11	1		
Do	24-mei-12	7	5	2		
Vr	25-mei-12	3	3			
Za	26-mei-12	4	2	2		
Zo	27-mei-12	8	8			
Ma	28-mei-12	7	7			

Di	29-mei-12	3	3			
Wo	30-mei-12	9	7	2		
Do	31-mei-12	3	3			
Vr	1-jun-12	7	7			
Za	2-jun-12	2	2			
Zo	3-jun-12	6	6			
Ma	4-jun-12	14	11	3		3
Di	5-jun-12	10	5	5		
Wo	6-jun-12	7	4	3		
Do	7-jun-12	5	3	2		
Vr	8-jun-12	11	5	6		2
Za	9-jun-12	1	1			
Zo	10-jun-12	4	4			
Ma	11-jun-12	4	2	2		
Di	12-jun-12	3	3			
Wo	13-jun-12	11	8	3		
Do	14-jun-12	4	1	3		
Vr	15-jun-12	11	9	2		
Za	16-jun-12	3	3			
Zo	17-jun-12	5	1	4		
Ma	18-jun-12	11	11			
Di	19-jun-12	5	4	1		
Wo	20-jun-12	3	3			
Do	21-jun-12	7	6	1		
Vr	22-jun-12	4	4			
Za	23-jun-12	6	4	2		
Zo	24-jun-12	3	3			
Ma	25-jun-12	9	5	4	5	
Di	26-jun-12	2	2		3	
Wo	27-jun-12	3	1	2	5	
Do	28-jun-12	11	9	2	3	
Vr	29-jun-12	4	4		2	
Za	30-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	1-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	2-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Di	3-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	4-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Totaal		142	Kraaien 74	Roeken 37	Ekster 21	Kauwen 10

3.2.19 Logboek: Niesten

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken		
ma	16-apr-12	2	1	1		
Di	17-apr-12	6	6			
Wo	18-apr-12	4	1	3		
Do	19-apr-12	7	7			
Vr	20-apr-12	11	11			
Za	21-apr-12	14	11	3		
Zo	22-apr-12	9	9			1
Ma	23-apr-12	2	2			
Di	24-apr-12	6	6			
Wo	25-apr-12	7	7			
Do	26-apr-12	6	2	4		
Vr	27-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Za	28-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	29-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	30-apr-12	5	4	1		
Di	1-mei-12	10	8	2		
Wo	2-mei-12	8	8			1
Do	3-mei-12	3	3		2	
Vr	4-mei-12	7	6	1	2	
Za	5-mei-12	11	9	2	4	
Zo	6-mei-12	9	9		1	
Ma	7-mei-12	8	8		1	
Di	8-mei-12	6	6			2
Wo	9-mei-12	3	3			
Do	10-mei-12	4	4			
Vr	11-mei-12	3	3			
Za	12-mei-12	12	10	2		
Zo	13-mei-12	13	10	2		
Ma	14-mei-12	11	8	3		
Di	15-mei-12	5	5			
Wo	16-mei-12	6	6			
Do	17-mei-12	7	5	2		
Vr	18-mei-12	11	9	2		
Za	19-mei-12	7	7			
Zo	20-mei-12	6	3	3		
Ma	21-mei-12	14	10	4		
Di	22-mei-12	4	4			
Wo	23-mei-12	12	10	2		
Do	24-mei-12	9	9			
Vr	25-mei-12	10	8	2		
Za	26-mei-12	8	8			
Zo	27-mei-12	7	5	2		

Ma	28-mei-12	10	9	1		
Di	29-mei-12	7	7			
Wo	30-mei-12	6	6			
Do	31-mei-12	5	5			
Vr	1-jun-12	3	3			
Za	2-jun-12	4	2	2		
Zo	3-jun-12	10	7	3		
Ma	4-jun-12	5	3	2		1
Di	5-jun-12	9	8	1		
Wo	6-jun-12	12	9	3		
Do	7-jun-12	9	6	3		
Vr	8-jun-12	2	2			
Za	9-jun-12	5	3	2		
Zo	10-jun-12	1	1			
Ma	11-jun-12	4	3	1		2
Di	12-jun-12	12	10	2		
Wo	13-jun-12	8	7	1		
Do	14-jun-12	9	8	1		
Vr	15-jun-12	10	10			
Za	16-jun-12	5	4	1		
Zo	17-jun-12	5	3	2		
Ma	18-jun-12	8	6	2		
Di	19-jun-12	10	7	3		
Wo	20-jun-12	6	2	4		
Do	21-jun-12	12	5	7		
Vr	22-jun-12	11	9	2		
Za	23-jun-12	9	7	2		
Zo	24-jun-12	12	8	4		
Ma	25-jun-12	6	5	1		1
Di	26-jun-12	11	9	2		
Wo	27-jun-12	9	7	2		
Do	28-jun-12	3	3			1
Vr	29-jun-12	6	6			
Za	30-jun-12	12	8	4		
Zo	1-jul-12	2	1	1		
Ma	2-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Di	3-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	4-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Totaal		157	Kraaien 109	Roeken 27	Ekster 12	Kauwen 9

3.2.20 Logboek: Beeren

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	6	4	2		
Di	17-apr-12	5	5			
Wo	18-apr-12	16	12	4		
Do	19-apr-12	22	15	7		
Vr	20-apr-12	18	15	3		
Za	21-apr-12	15	13	2		
Zo	22-apr-12	17	12	5		2
Ma	23-apr-12	12	11	1		
Di	24-apr-12	10	6	4		
Wo	25-apr-12	9	4	5		2
Do	26-apr-12	Geen kraaiachtigen				1
Vr	27-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Za	28-apr-12	Geen kraaiachtigen				2
Zo	29-apr-12	Geen kraaiachtigen				1
Ma	30-apr-12	Geen kraaiachtigen				
Di	1-mei-12	12	12			
Wo	2-mei-12	15	11	4		3
Do	3-mei-12	12	7	5		
Vr	4-mei-12	21	18	3		
Za	5-mei-12	26	23	3	2	
Zo	6-mei-12	22	18	4		1
Ma	7-mei-12	24	22	2		1
Di	8-mei-12	12	8	4	1	
Wo	9-mei-12	18	12	6	2	
Do	10-mei-12	11	9	2	1	
Vr	11-mei-12	10	6	4		
Za	12-mei-12	4	4			
Zo	13-mei-12	6	5	1		
Ma	14-mei-12	10	8	2	1	
Di	15-mei-12	12	11	1	3	
Wo	16-mei-12	8	7	1		
Do	17-mei-12	9	8	1		
Vr	18-mei-12	14	8	6		
Za	19-mei-12	5	5		1	
Zo	20-mei-12	4	4			
Ma	21-mei-12	6	6			
Di	22-mei-12	12	9	3		2
Wo	23-mei-12	10	10			
Do	24-mei-12	9	9			
Vr	25-mei-12	8	7	1		
Za	26-mei-12	6	6			3

Zo	27-mei-12	7	6	1		
Ma	28-mei-12	2	2			
Di	29-mei-12	10	8	2		
Wo	30-mei-12	11	11			
Do	31-mei-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	1-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	2-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	3-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	4-jun-12	Geen kraaiachtigen				1
Di	5-jun-12	4	4			
Wo	6-jun-12	6	4	2		
Do	7-jun-12	7	3	4		
Vr	8-jun-12	6	4	2		
Za	9-jun-12	10	4	6		
Zo	10-jun-12	5	4	1		
Ma	11-jun-12	23	18	5		
Di	12-jun-12	26	12	14	1	
Wo	13-jun-12	10	10		2	
Do	14-jun-12	15	10	5	1	
Vr	15-jun-12	5	5		1	
Za	16-jun-12	17	10	7	1	1
Zo	17-jun-12	13	10	3	6	
Ma	18-jun-12	5	5		1	
Di	19-jun-12	7	7		2	
Wo	20-jun-12	6	6			
Do	21-jun-12	12	11	1		
Vr	22-jun-12	11	11			
Za	23-jun-12	9	9			
Zo	24-jun-12	8	8			
Ma	25-jun-12	12	10	2		
Di	26-jun-12	9	8	1		1
Wo	27-jun-12	10	9	1		
Do	28-jun-12	15	12	3		
Vr	29-jun-12	10	9	1		
Za	30-jun-12	8	7	1		
Zo	1-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	2-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Di	3-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Wo	4-jul-12	3	3			
Totaal		227	Kraaien 161	Roeken 18	Ekster 27	Kauwen 21

3.2.21 Logboek: Stemkens

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	5	4	1		
Di	17-apr-12	10	6	4		
Wo	18-apr-12	7	5	2		
Do	19-apr-12	14	12	2		
Vr	20-apr-12	12	5	7		
Za	21-apr-12	22	18	4		
Zo	22-apr-12	10	6	4		
Ma	23-apr-12	25	14	11		
Di	24-apr-12	10	9	1		
Wo	25-apr-12	9	5	4		
Do	26-apr-12	10	3	7		
Vr	27-apr-12	11	11			
Za	28-apr-12	8	7	1		
Zo	29-apr-12	12	8	4		
Ma	30-apr-12	9	8	1		
Di	1-mei-12	2	2			
Wo	2-mei-12	13	11	2		
Do	3-mei-12	11	10	1		
Vr	4-mei-12	15	12	3		
Za	5-mei-12	8	8			
Zo	6-mei-12	7	6	1		
Ma	7-mei-12	1	1			
Di	8-mei-12	6	5	1		
Wo	9-mei-12	4	4			
Do	10-mei-12	3	2	1	6	
Vr	11-mei-12	1	1		4	
Za	12-mei-12	12	11	1	9	
Zo	13-mei-12	6	5	1	5	
Ma	14-mei-12	7	7		3	
Di	15-mei-12	2	2		1	
Wo	16-mei-12	8	6	2	7	
Do	17-mei-12	6	6		8	
Vr	18-mei-12	5	4	1	8	
Za	19-mei-12	3	2	1		
Zo	20-mei-12	1	1			
Ma	21-mei-12	6	4	2		
Di	22-mei-12	15	10	5		
Wo	23-mei-12	12	2	10		
Do	24-mei-12	5	5			
Vr	25-mei-12	2	2			
Za	26-mei-12	10	8	2		
Zo	27-mei-12	5	3	2		
Ma	28-mei-12	7	5	2		

Di	29-mei-12	1	1			
Wo	30-mei-12	10	7	3		
Do	31-mei-12	4	3	1		
Vr	1-jun-12	15	10	5		
Za	2-jun-12	2	2			
Zo	3-jun-12	14	12	2		
Ma	4-jun-12	10	7	3		
Di	5-jun-12	5	5			
Wo	6-jun-12	12	10	2		2
Do	7-jun-12	Geen kraaiachtigen				1
Vr	8-jun-12	Geen kraaiachtigen				3
Za	9-jun-12	Geen kraaiachtigen				5
Zo	10-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	11-jun-12	2	2			
Di	12-jun-12	3	3			
Wo	13-jun-12	4	4			
Do	14-jun-12	1	1			
Vr	15-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	16-jun-12	Geen kraaiachtigen			8	
Zo	17-jun-12	Geen kraaiachtigen			4	
Ma	18-jun-12	Geen kraaiachtigen			2	
Di	19-jun-12	Geen kraaiachtigen			1	
Wo	20-jun-12	1	1			
Do	21-jun-12	4	3	1		
Vr	22-jun-12	3	3		3	
Za	23-jun-12	2	2		5	
Zo	24-jun-12	5	4	1		
Ma	25-jun-12	3	2	1	2	
Di	26-jun-12	2	2			
Wo	27-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Do	28-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Vr	29-jun-12	Geen kraaiachtigen				1
Za	30-jun-12	Geen kraaiachtigen				3
Zo	1-jul-12	1	1			2
Ma	2-jul-12	3	2	1		4
Di	3-jul-12	2	2			3
Wo	4-jul-12	4	3	1		3
Totaal		356	Kraaien 270	Roeken 26	Ekster 36	Kauwen 24

3.2.22 Logboek: Raedts

Dag	Datum	Totaal aantal kraaiachtige gezien	Aantal zwarte kraaien	Aantal Roeken	Aantal Ekster	Aantal Kauwen
ma	16-apr-12	3	3			
Di	17-apr-12	10	7	3		
Wo	18-apr-12	12	12			
Do	19-apr-12	11	9	2		2
Vr	20-apr-12	7	7			
Za	21-apr-12	6	6			
Zo	22-apr-12	5	5			1
Ma	23-apr-12	3	3			
Di	24-apr-12	5	4	1		
Wo	25-apr-12	2	2			3
Do	26-apr-12	3	2	1		
Vr	27-apr-12	10	6	4		
Za	28-apr-12	6	5	1		
Zo	29-apr-12	7	7			
Ma	30-apr-12	6	6		2	
Di	1-mei-12	5	5			
Wo	2-mei-12	3	3			
Do	3-mei-12	4	3	1		
Vr	4-mei-12	6	4	2	1	
Za	5-mei-12	2	2			
Zo	6-mei-12	6	5	1		
Ma	7-mei-12	4	4			1
Di	8-mei-12	3	2	1		
Wo	9-mei-12	9	7	2		
Do	10-mei-12	3	3			
Vr	11-mei-12	2	2			2
Za	12-mei-12	4	3	1		
Zo	13-mei-12	2	2			
Ma	14-mei-12	3	3		1	
Di	15-mei-12	6	4	2		
Wo	16-mei-12	3	3			
Do	17-mei-12	6	6		1	
Vr	18-mei-12	4	1	3	2	
Za	19-mei-12	4	1	3		
Zo	20-mei-12	7	6	1		
Ma	21-mei-12	5	4	1		
Di	22-mei-12	3	2	1		
Wo	23-mei-12	3	2	1		
Do	24-mei-12	4	3	1		
Vr	25-mei-12	5	3	2		
Za	26-mei-12	3	2	1		
Zo	27-mei-12	7	5	2		
Ma	28-mei-12	4	3	1		

Di	29-mei-12	2	1	1		
Wo	30-mei-12	5	3	2		
Do	31-mei-12	3	2	1		
Vr	1-jun-12	8	5	3		1
Za	2-jun-12	2	2			
Zo	3-jun-12	1	1			
Ma	4-jun-12	3	3			2
Di	5-jun-12	6	6			
Wo	6-jun-12	4	3	1		
Do	7-jun-12	3	2	1		
Vr	8-jun-12	6	4	2		
Za	9-jun-12	3	2	1		
Zo	10-jun-12	7	5	2		
Ma	11-jun-12	5	3	2		1
Di	12-jun-12	2	1	1		
Wo	13-jun-12	6	4	2		
Do	14-jun-12	3	2	1		
Vr	15-jun-12	4	3	1		
Za	16-jun-12	3	1	2		
Zo	17-jun-12	Geen kraaiachtigen			2	
Ma	18-jun-12	Geen kraaiachtigen			1	
Di	19-jun-12	Geen kraaiachtigen			2	
Wo	20-jun-12	Geen kraaiachtigen			1	
Do	21-jun-12	5	3	2	1	
Vr	22-jun-12	6	4	2	2	
Za	23-jun-12	3	1	2	2	
Zo	24-jun-12	8	6	2	1	
Ma	25-jun-12	2	2			
Di	26-jun-12	3	2	1		
Wo	27-jun-12	9	5	4		
Do	28-jun-12	3	2	1		1
Vr	29-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Za	30-jun-12	Geen kraaiachtigen				
Zo	1-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Ma	2-jul-12	Geen kraaiachtigen				
Di	3-jul-12	1	1			
Wo	4-jul-12	3	2	1		
Totaal		138	Kraaien 82	Roeken 23	Ekster 19	Kauwen 14

Bijlage 4 Gegevens tellingen WBE's

4.1 Historische analyse

Totaal overzicht 2009 t/m 2012

Heel Limburg	2009	2010	2011	2012
Kauw	15743	13203	13426	13268
Zwarte Kraai	18736	16970	17342	16429
Roek	3357	3237	3023	2498
Kolonie	59	186	37	37
Geschat in kolonies		3345	2963	2548

Jaar 2009

Noord

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Roek	Roekbroedpaar	RoekKolonie
6	WBE Horst	87	96	0	0	0
9	WBE Venray	749	502	271	0	0
67	WBE Sevenum	851	1060	6	0	0
78	WBE Arcen en Velden	364	655	0	0	0
5	WBE Helden	3367	1779	0	0	0
4	WBE Graafschap Kessel-Baarlo	150	158	0	0	0
7	WBE Everlose Beek	245	182	0	0	0
24	WBE Bergen	790	996	13	0	0
40	WBE Meerlose Baan	1723	555	0	0	0
60	WBE St. Hubertus Venray	537	483	0	0	0
61	WBE De Heidse Peel (brabant)	448	307	154	620	6
3	WBE Maas en Niers	465	973	167	44	1
10	WBE Grenskant	228	540	0	0	0
Totaal		10004	8286	611	664	7

Midden

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Roek	Roekbroedpaar	RoekKolonie
1	WBE Annendaal	962	1149	381	56	3
2	WBE De Waterbloem	778	1257	0	0	0
8	WBE Tussen Maas en Roer	157	382	0	0	0
11	WBE Roerstreek	47	382	0	0	0
12	WBE Beesel-Reuver-Swalmen	321	619	0	0	0
68	WBE Hunsel	457	337	1	0	0
132	WBE St. Hubertus Meijel	288	121	0	0	0
26	Faunabeheer Eenheid De Groote Peel	225	159	0	0	0
16	WBE Maasland	20	283	0	0	0
29	WBE Maasterras	0	257	22	0	0
Totaal		3255	4946	404	56	3

Zuid

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Roek	Roekbroedpaar	RoekKolonie
87	WBE De Hondskerk	57	250	60	102	1
19	Wildbeheer Heuvelland	45	331	37	216	3
169	WBE De Maasvallei	175	479	184	120	3
74	WBE Het Geuldal (incl. WBE Diana)	31	57	505	0	0
69	WBE Brunssummerheide en Schinveldse Bossen	16	51	14	80	2
57	Faunabeheereenheid Graetheide					
172	WBE Meerssen (NOJG lid)	12	28	34	0	0
72	WBE Swentibold	40	162	62	88	2
65	WBE Susteren / Graetheide					
64	WBE Savelsbos	135	838	272	240	3
50	WBE Beekdal	98	92	0	908	7
45	WBE Moorveld	34	67	169	0	2
33	WBE Susteren / Graetheide	150	185	252	832	9
25	WBE De Oude Graaf	203	491	0	0	0
18	WBE Grensland Vaals e.o.	26	428	48	308	3
14	WBE Voerendaal e.o.	240	452	613	872	14
13	WBE Land van Horne	1139	1531	0	0	0
187	WBE De Eendracht	83	62	92	0	0
Totaal		2484	5504	2342	3766	49

Jaar 2010**Noord**

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
6	WBE Horst	98	68	0	0	0
9	WBE Venray	708	754	0	0	0
67	WBE Sevenum	689	546	8	0	0
78	WBE Arcen en Velden	439	472	0	0	0
5	WBE Helden	1538	1656	14	0	0
4	WBE Graafschap Kessel-Baarlo	150	189	0	0	0
7	WBE Everlose Beek	322	236	4	0	0
24	WBE Bergen	1209	1059	0	0	0
40	WBE Meerlose Baan	1688	451	0	0	0
60	WBE St. Hubertus Venray	698	474	0	0	0
3	WBE Maas en Niers	547	803	29	1	108
10	WBE Grenskant	121	311	0	0	0
Totaal		8207	7019	55	1	108

Midden

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
1	WBE Annendaal	278	553	56	0	0
2	WBE De Waterbloem	877	1087	6	0	0
8	WBE Tussen Maas en Roer	95	463	26	0	0
11	WBE Roerstreek	36	356	0	0	0
12	WBE Beesel-Reuver-Swalmen	377	350	0	0	0
68	WBE Hunsel	281	270	9	0	0
132	WBE St. Hubertus Meijel	247	110	0	0	0
26	Faunabeheer Eenheid De Groote Peel	144	146	0	0	0
16	WBE Maasland	81	311	0	1	38
29	WBE Maasterras	0			0	0
Totaal		2416	3646	97	1	38

Zuid

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
87	WBE De Hondskerk	68	279	267	4	>222
19	Wildbeheer Heuvelland	72	477	169	0	50
169	WBE De Maasvallei	149	533	221	134	500
74	WBE Het Geuldal (incl. WBE Diana)	214	357	628	0	0
69	WBE Brunssummerheide en Schinveldse Bossen	24	69	0	3	56
172	WBE Meerssen (NOJG lid)	27	85	41	0	0
72	WBE Swentibold	10	168	28	2	110
65	WBE Susteren / Graetheide					
64	WBE Savelsbos	145	1105	183	2	260
50	WBE Beekdal	115	137	154	5	>1000
45	WBE Moorveld	26	73	190	2	<500
33	WBE Susteren / Graetheide	130	160	247	10	910
25	WBE De Oude Graaf	179	433	0	0	0
18	WBE Grensland Vaals e.o.	18	181	115	3	122
14	WBE Voerendaal e.o.	350	619	812	16	1101
13	WBE Land van Horne	958	1517	0	3	90
187	WBE De Eendracht	95	112	30	0	0
Totaal		2580	6305	3085	184	3199

Jaar 2011

Noord

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
6	WBE Horst	139	64	0	0	0
9	WBE Venray	754	939	59	0	0
67	WBE Sevenum	660	784	0	0	0
78	WBE Arcen en Velden	460	367	0	0	0
5	WBE Helden	1971	1578	0	0	0
4	WBE Graafschap Kessel-Baarlo	200	195	0	0	0
7	WBE Everlose Beek	345	282	0	0	0
24	WBE Bergen	1137	822	49	0	0
40	WBE Meerlose Baan	1014	461	0	0	0
60	WBE St. Hubertus Venray	519	353	0	0	0
3	WBE Maas en Niers	433	687	59	1	69
10	WBE Grenskant	497	686	1	0	0
Totaal		8129	7218	168	1	69

Midden

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	aantal in kolonie
1	WBE Annendaal	650	679	319	0	0
2	WBE De Waterbloem	896	1192	2	0	0
8	WBE Tussen Maas en Roer	39	141	5	0	0
11	WBE Roerstreek	135	342	200	0	0
12	WBE Beesel-Reuver-Swalmen	356	435	0	0	0
68	WBE Hunsel	308	225	0	0	0
132	WBE St. Hubertus Meijel	146	134	0	0	0
26	Faunabeheer Eenheid De Groote Peel	242	246	0	0	0
16	WBE Maasland	42	312	0	1	43
29	WBE Maasterras	0	0	0	0	0
Totaal		2814	3706	526	1	43

Zuid

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	aantal in kolonie
87	WBE De Hondskerk	102	316	28	0	0
19	Wildbeheer Heuvelland	49	381	85	3	160
169	WBE De Maasvallei	48	286	121	4	360
74	WBE Het Geuldal (incl. WBE Diana)	220	744	700	0	0
69	WBE Brunssummerheide en Schinveldse Bossen	57	440	0	0	0
172	WBE Meerssen (NOJG lid)	12	58	32	0	0
72	WBE Swentibold	22	120	17	2	130
65	WBE Susteren / Graetheide					
64	WBE Savelsbos	181	1247	278	2	180
50	WBE Beekdal	137	282	189	4	269
45	WBE Moorveld	23	71	100	1	200
33	WBE Susteren / Graetheide	180	143	372	8	930
25	WBE De Oude Graaf	86	300	0	0	0
18	WBE Grensland Vaals e.o.	5	121	98	4	185
14	WBE Voerendaal e.o.	131	315	276	7	437
13	WBE Land van Horne	1173	1556	14	0	0
187	WBE De Eendracht	57	38	19	0	0
Totaal		2483	6418	2329	35	2851

Jaar 2012**Noord**

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
6	WBE Horst	127	96	0	0	0
9	WBE Venray	802	857	28	0	0
67	WBE Sevenum	505	382	0	0	0
78	WBE Arcen en Velden	523	461	0	0	0
5	WBE Helden	951	1132	0	0	0
4	WBE Graafschap Kessel-Baarlo	230	170	0	0	0
7	WBE Everlose Beek	348	299	0	0	0
24	WBE Bergen	1079	714	0	0	0
40	WBE Meerlose Baan	1016	402	14	0	0
60	WBE St. Hubertus Venray	710	398	0	0	0
3	WBE Maas en Niers	228	848	54	1	90
10	WBE Grenskant	307	415	0	0	0
Totaal		6826	6174	96	1	90

Midden

Relatienr	WBE	Kauw	Zwarte Kraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
1	WBE Annendaal	796	700	344	0	0
2	WBE De Waterbloem	1082	960	24	0	0
8	WBE Tussen Maas en Roer	213	411	0	2	34
11	WBE Roerstreek	79	486	0	0	0
12	WBE Beesel-Reuver-Swalmen	564	509	0	0	0
68	WBE Hunsel	374	252	4	0	0
132	WBE St. Hubertus Meijel	264	83	0	0	0
26	Faunabeheer Eenheid De Groote Peel	283	282	0	0	0
16	WBE Maasland	163	373	0	1	40
29	WBE Maasterras	0	0	0	0	0
Totaal		3818	4056	372	3	74

Zuid

Relatienr	WBE	Kauw	ZwarteKraai	Niet in kolonie	Kolonies	in kolonie
87	WBE De Hondskerk	97	403	63	0	0
19	Wildbeheer Heuvelland	38	417	94	3	200
169	WBE De Maasvallei	122	390	164	6	185
74	WBE Het Geuldal (incl. WBE Diana)	178	571	413	0	0
69	WBE Brunssummerheide en Schinveldse Bossen	53	161	30	1	35
172	WBE Meerssen (NOJG lid)	34	78	23	0	0
72	WBE Swentibold	15	150	95	2	102
65	WBE Susteren / Graetheide					
64	WBE Savelsbos	157	1358	200	2	208
50	WBE Beekdal	175	216	149	6	166
45	WBE Moorveld	51	68	140	2	450
33	WBE Susteren / Graetheide	121	122	169	6	656
25	WBE De Oude Graaf	138	418	0	0	0
18	WBE Grensland Vaals e.o.	38	178	101	0	115
14	WBE Voerendaal e.o.	133	236	348	5	267
13	WBE Land van Horne	1218	1367	0	0	0
187	WBE De Eendracht	56	66	41	0	0
Totaal		2624	6199	2030	33	2384

Bijlage 5 Beschadigde oppervlakte door kraaiachtigen in Limburg

Beschadigde oppervlakte [ha]			Meldingsjaar				
Provincie	Diersoort	Gewas	2008	2009	2010	2011	2012
Limburg	kauw	appel					0,00
		bonen	0,00				
		grasland, blijvend	0,00				
		groenten				0,00	
		mais	0,00				
		peer					6,00
		zomergraan			3,60		
		totaal kauw	0,00		3,60	0,00	6,00
	kraaiachtigen	appel					0,00
		erwten	0,00				
		grasland, blijvend	0,00				
		mais korrelmais					0,00
		mais snijmaïs					0,00
		peer					0,00
		zomergraan	2,00				
		totaal kraaiachtigen	2,00				0,00
	roek	appel					26,50
		appels en peren	60,66	44,09	12,40	16,38	
		bloemkool					1,50
		boomkwekerij			0,00		
		brouwgerst	3,50	1,50			
		courgette					4,20
		erwten		2,00			
		grasland, blijvend	0,00				
		groenten			3,22		
		kers	1,50	1,50			0,00
		kleinfruit	1,58				
		kool				2,10	
		mais	1,35	0,00			
		mais korrelmais					0,00
		mais snijmaïs					0,00
		overig				118,00	
overige akkerbouwgewassen			1,50				
peer						4,00	
wintergraan		0,25			7,88	10,00	
zomergraan		7,00		6,50			
totaal roek	75,84	50,59	22,12	144,36	46,20		
zwarte kraai	appel					30,00	
	appels en peren	44,00	27,70	38,40	12,32		
	bloemkool					1,50	
	bonen			0,00			
	boomkwekerij			0,00			
	courgette					4,20	
	groenten			1,22			
	mais	1,35		5,59			
	overige akkerbouwgewassen		1,50				
	peer					4,00	
	wintergraan	0,25		3,97	7,88	7,00	
	zomergraan			3,60			
totaal zwarte kraai	45,60	29,20	52,78	20,20	46,70		
Totaal Limburg		443,44	378,18	358,38	559,26	303,99	

Bijlage 6 Communicatie

6.1 Verslag praktijkbijeenkomst

Verslag bijeenkomst kraaiachtigen 13-11-2012

Aanwezig tijdens de bijeenkomst:

Raymond Niesten, René Niesten, Radbout Vorrage, Wil Reijnders, Harold van den Boogaard, Jos Hermans, René Pouwels, Alfred Melissen, Giel van Herten, Harm Kossen, Ben Theelen, Eric Baeten, Guus Huynen, dhr. Sneyders, Jan Weinen.

Evaluatie van de middelen die tijdens het project gebruikt zijn.

Hoe wordt de werking van de gebruikte afweermiddelen in het project ervaren?

Ballonnen:

Scary ballons schijnen goed te werken. De ballonnen dienen wel verplaatst te worden om de werkzaamheid te behouden.

De deelnemers geven aan dat ook het persoonlijk verjagen goed werkt, dit is echter erg tijdrovend.

Bejagen en afschieten:

Bejagen en afschieten mag alleen een uur na zonsopgang en voor zonsondergang. Jonge jagers zouden wel vroeg op willen staan. Voorbereiding voor bejagen is zeer arbeidsintensief, men dient hier te denken aan: een voerplek aanleggen, regelmatig voeren, bejagingshutten neerzetten. Als dit allemaal gebeurd is kan de jager na 3 weken op een ochtend zeer vroeg beginnen met afschieten. De deelnemers geven aan dat het resultaat gezien de benodigde inzet te mager is.

Reflectorende linten

De resultaten met reflecterende linten worden als goed ervaren.

Afweerpistool

Het Ansia afweerpistool werkt goed.

Vangkooi:

Jos Hermans vertelt dat hij voor het kraaienproject een vangkooi heeft ingezet. Hij dacht dat de ontheffing daarvoor geregeld was. Dit bleek echter niet het geval. De groene brigade van de provincie heeft de kooi in beslag genomen, tezamen met de aanhangwagen waar hij op stond. Jos Hermans moet hiervoor bij de rechtbank in Maastricht verschijnen.

Opmerkingen en aandachtspunten van de deelnemers kraaienproject.

De mezenschade in het fruit is een groot probleem aan het worden. Er wordt hier gesproken over directe schade en indirecte schade. Giel van Herten vertelt op zijn bedrijf iemand dagelijks gemiddeld 3 uur bezig is met vogelafweer. Jos Hermans bevestigt dit. Beide heren geven aan als zij niets zouden doen, de schade nog veel groter zou zijn dan dat deze nu is.

De volgende schadebedragen worden genoemd veroorzaakt door roeken:

Giel van Herten: € 3000,00 (hij zou ook vervolgschade graag vergoed zien. Het verwijderen van rotte peren kost hem uren tijd. LTO lobbyt daar sterk voor, ook voor de vergoeding van preventie etc.

Jos Hermans: € 2000,00

René Pouwels: € 4000,00

Giel van Herten vertelt dat hij € 3000,00 roekenschade heeft, maar geen ontheffing heeft aangevraagd en de jager ook niet. De reden hiervan is dat hij als deelnemer aan het kraaienproject niet zou mogen schieten. René Pouwels is hetzelfde overkomen in dit project.

Radboud Vorage vertelt de aanwezigen over een project in de Betuwe. Het project had 9 deelnemers verspreid over een gebied van 40 km. Roeken zijn beschermd en veroorzaken in Gelderland veel schade. Naar verwachting zal het niveau in Limburg over enkele jaren ook zo hoog zijn als in Gelderland.

René Pouwels vertelt dat geurstoffen kunnen werken. Het gaat hier om mintachtige stoffen. Vogels schijnen daar een aversie tegen te hebben. Het middel wordt gewonnen uit druivenpitten. Het middel komt uit Amerika maar mag niet geïmporteerd worden. Daar is geen toestemming voor.

Een ander goed middel tegen spreeuwen en kraaien is een megafoon met geluid van een roofvogel en 60 andere vogels. Het apparaat wordt eerst verhuurd en vervolgens te koop aangeboden. Hiervoor is geen vergunning nodig. De kosten zijn € 2500,00 per stuk. Voorstel is dat iemand met zo'n apparaat zou moeten rond rijden door de regio ter bescherming van de fruitteelt.

Een opmerking van de deelnemers is dat men nog niet precies weet hoe er met vangkooien voor kraaien gewerkt moet worden. Dat zullen LLTB en Arvalis op moeten pakken volgens deelnemers. Zorgen voor praktische wet- en regelgeving is zeer belangrijk. Synergie tussen landbouw en natuur weer in ere herstellen en gezamenlijk alle faunaproblemen aanpakken.

Claire Souren spreekt acties af. Zij verzoekt om centraal aan haar terug te koppelen.

Alfred Melissen vraagt ten slotte wat de kosten zijn voor valkeniers. Hij zou graag in beeld hebben wat de diverse mogelijkheden zijn en bijvoorbeeld inzet van vrijwilligers of stagiaires enz. Er zijn in Nederland ca. 200 Valkeniers.

6.2 Artikelen

Artikel nieuwsbrief Arvalis

Hoe verjaag je kraaien?

Op dinsdag 13 november deelde de groep van 22 agrariërs in Limburg voor het eerst hun bevindingen over een aantal kraai-verjagingsmiddelen. Die middelen hebben zij uitgetest in het kader van het project 'Kraaiachtigen'. Wat blijkt: het is heel lastig iets algemeen te concluderen omdat de vogels zich op iedere locatie anders gedragen. Proberen we dit toch, kun je zeggen dat o.a. afschot, haviken, vangkooien, vlaggen, ballonnen en dode dieren ophangen beter werken dan lintjes, stukjes zilver, vlaggen en knalpistolen. Meer weten: csouren@arvalis.nl

Artikel Nieuwe Oogst

Resultaten project 'Kraaiachtigen' positief

De eerste resultaten van het project 'Kraaiachtigen' zijn positief. Dit werd afgelopen dinsdag bekend tijdens een praktijkmiddag over schade door kraaien in gewassen.

Met een groep van 22 agrariërs in Limburg wordt dit jaar de effectiviteit van een aantal verjagingsmiddelen getest. Ook worden schadetaxaties door een onafhankelijk bureau uitgevoerd en worden de ervaringen van de wildebeheerseenheden gerapporteerd. Hierdoor kan inzicht worden verkregen in de omvang van de schade en de arbeidstijd en kosten. De verjagingsmiddelen worden getest in de akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt en fruitteelt.

De eerste resultaten wijzen uit dat afschot door jagers, de inzet van haviken en valken, vangkooien, doeken en ballonnen het beste werken. Middelen die minder goed werken zijn linten (werken alleen bij zangvogels), stukjes zilver, vlaggen (worden als te groot ervaren) en knalpistolen (tijdovend en duur). Daarnaast geven de meeste deelnemers aan dat er wel sprake is van schade aan gewassen, maar dat deze kleiner is dan voorgaande jaren. De

Kraaienschade in peren.

Foto: Will Reijnders

totale omvang van de schade is nog niet bekend. Dit komt doordat er nog taxaties lopen.

Tot slot geven de deelnemers aan dat afschotvergunningen gemakkelijker

verkrijgbaar moeten zijn. Ook geven zij als suggestie kraaien niet elders uit te zetten na vangst in de vangkooi. Daarnaast is een goede communicatie met jagers een pré, zodat

zij zich bewust worden van de overlast en schade door kraaien.

De definitieve resultaten van het project worden begin 2013 verwacht. Het project wordt gefinancierd door

Provincie Limburg (via de Faunabeheerseenheid Limburg), Faunafonds en de LLTB. Arvalis verzorgt de projectleiding.

Bijlage 7 foto's van wildschade

Omvang van het probleem

